

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 228: Forslag til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 16/4 97).

Sammen med denne sag foretoges:

12) Første behandling af lovforslag nr. L 229: Forslag til lov om social service.

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 16/4 97).

13) Første behandling af lovforslag nr. L 230: Forslag til lov om aktiv socialpolitik.

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 16/4 97).

14) Første behandling af lovforslag nr. L 231: Forslag til lov om ændring af lov om social pension og lov om delpension. (Tilkendelseskompetence, administration m.v.).

Af socialministeren (Karen Jespersen).

(Fremsat 16/4 97).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Jørn Pedersen (S):

Det er jo en lang og flot proces, vi har været igennem, indtil vi i dag er kommet frem til første behandling her i Folketinget. Den har strakt sig fra 1995 og frem til 1997, og efter at de to rapporter i det tidlige efterår 1996 blev fremlagt, har der været to høringsrunder.

Der er utrolig mange, som har vist stor interesse i disse runder. Der har været omfangsrige og konstruktive høringssvar og forslag. Til gengæld er en del gået i helt forskellige retninger, og derfor har det naturligvis været umuligt at tilgodese alle ønsker og tanker i de endelige lovforslag. Men lovforslagene bærer alligevel præg af, at der er blevet lyttet, og at vi på mange områder har været imødekommende.

Vi står i dag med fire lovforslag, der hver for sig og samlet betyder en lang række forbedringer i forhold til den gældende bistandslov. Jeg vil nu tage dem en for en.

Om L 228, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område:

Her fremgår det, at borgerne skal have bedre mulighed for aktivt at medvirke og få indflydel-

se, når sociale myndigheder behandler deres sag. Borgernes retssikkerhed skal styrkes. Der peges på hurtig sagsbehandling og pligt til at give borgeren besked. Senest 8 uger efter første henvendelse om løbende hjælp til forsørgelse skal der foretages kvalificeret vurdering, og ansøgeren skal have skriftlig besked.

Hovedreglen bliver, at den kommune, som borgeren opholder sig i, har pligten til at give hjælp. Borgernes pligt til at afgive oplysninger samles også et sted. Der er også her tale om to klare administrative forbedringer.

Kommunernes tilsyn præciseres. Kommunen får pligt til at have et koordinationsudvalg for den forebyggende arbejdsmarkedsindsats, og kommunerne får tilkendelseskompetencen for alle former for førtidspension. Det er dog i L 231, som jeg kommer til senere.

Det afgørende her er, at arbejdsmarkedets parter bliver aktive medspillere på det socialpolitiske område. Det anser vi for at være en fordel. Vi anser det også for at være positivt med det enstrengede ankesystem. Det bliver en klar forenkling i forhold til det nuværende system.

Om L 229, lov om social service:

Her videreføres de generelle principper fra bistandsloven. Målgrupperne er de samme, men der er sket en forenkling og modernisering af reglerne og på flere områder en forbedring af tilbudene. Formålet er at styrke den forebyggende indsats, at sætte fokus på at tilgodese de svageste stillede gruppers behov, at styrke den enkeltes ansvar og muligheder, at sikre større brugerindflydelse på servicetilbud, at opnå bedre sammenhæng og størst mulig forenkling, at forbedre gennemskueligheden i forhold til opgave- og ansvarsfordelingen samt finansieringsreglerne.

Som eksempler, og der er mange, kan nævnes børneområdet. Her understreges betydningen af det forebyggende arbejde. Der er udbyggede formålsbestemmelser både for dagtilbud til børn og unge og for den særlige støtte til børn og unge. Desuden sker der en opstramning af reglerne for særlig støtte. Netop dette har jo været noget, som har været langt fremme i den offentlige debat på det seneste.

På voksenområdet er der en række ændringer, der skal forbedre indsatsen for de særlig udsatte grupper. Der skal ydes en helhedsorienteret indsats afpasset efter den enkeltes særlige behov. Det drejer sig om tilbud til grupper med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktions-

evne. F.eks. kan nævnes stærkt fysisk handicappede, udviklingshæmmede, demente, de sværest stillede sindslidende, misbrugere og hjemløse.

Udviklingen mod fuld ligestilling for personer med betydelig nedsat fysisk og psykisk funktionsevne fortsætter bl.a. gennem ophævelse af institutionsbegrebet, sådan at nødvendig hjælp gives uanset boform.

Og det er også vigtigt under det lovforslag at få nævnt ledsageordningen for handicappede. Det er et længe næret ønske fra store grupper i Danmark, vi her får sat på skinner.

Om L. 230, lov om aktiv socialpolitik:

I forhold til gældende lov er der bl.a. øget opmærksomhed på visiteringen, og det skal ses i forhold til de 8 uger i lov om retssikkerhed og administration, som jeg tidligere har været inde på. Kommunen får pligt til at aktivere alle, også unge under 25 år med andre problemer end ledighed. Det er naturligvis en aktivering, der er rimelig i forhold til den enkelte. Derfor får den enkelte også mulighed for at klage over aktiveringstilbudet til Det Sociale Nævn. Det er en klar forenkling i administrationen både med indtægtsfradrag på de 10 kr. pr. time og bestemmelserne om beskæftigelsestillæg på 10 kr. pr. time.

Det er ligeledes efter vores mening fornuftigt, at der indføres en bundgrænse for formuer på 10.000 kr. pr. person. Det kan betale sig at have lidt stående til uforudsete udgifter, som der ofte bliver sagt til folk.

Socialdemokratiet finder det fornuftigt, at ministeren bemyndiges til at fastsætte regler om, i hvilke tilfælde kommunen skal se bort fra formue i form af kapitalpension. I øjeblikket ser vi eksempler på åbenbart urimelige tilfælde, hvor folk med en ganske lille pension bliver tvunget til at få den udbetalt og dermed mister forholdsvis store beløb. Det er absolut positivt, at revalidender i modsætning til i dag bevarer revalideringsydelsen under barsel. Helt klart et ligestillingsforslag, som er godt.

De nye regler for værktøj og arbejdsredskaber under revalidering bør helt klart fremme mulighederne for mange svage gruppers adgang til arbejdsmarkedet. Den større fleksibilitet omkring tilskud til personer, der ikke kan få social pension, bør fremme muligheden for at skabe flere skånejob. Lovforslaget indeholder ikke regler om mellemkommunal refusion. Det er efter en anbefaling fra kontanthjælpsudvalget

og bør klart medføre mindre kommunal administration.

Den nye regel om en måneds aktiveringsfri periode pr. år får ferielignende forhold ind i loven. Det ser vi også på med tilfredshed.

Om L. 231, lov om ændring af lov om social pension og lov om delpension:

Lovforslaget er en del af de samlede initiativer for at styrke den tidligere forebyggende og aktiverende indsats. Denne indsats skal øge mulighederne for, at ansøgere til eller modtagere af sociale ydelser kan opnå eller fastholde beskæftigelse på arbejdsmarkedet. Nøgleordene er tidlig indsats og rigtig hjælp. En ansøgning om førtidspension skal behandles, efter at alle de muligheder, der gives for hjælp efter den sociale lovgivning, er afprøvet. Derfor skal pensionsansøgningens behandlingstid højst være 3 måneder.

Forslagets finansieringsomlægning ser vi som et ganske fornuftigt forslag. For at få ensartede regler på det sociale område foreslås det, at det i fremtiden er den aktuelle opholdskommune, der skal administrere pensionslovens ydelser og som udgangspunkt finansiere den kommunale andel af udgifterne til pension.

Lovforslaget medfører samlet set en administrativ lettelse for kommunerne og en bedre behandling af borgerne, en udvikling, vi i Socialdemokratiet hilser med tilfredshed.

Samlet set er det gode og fornuftige lovforslag. De er udtryk for et positivt menneskesyn og en fremadrettet politik. Der skal være plads til alle og brug for alle. Vi skal tage hånd om de svageste grupper. Det er klart socialdemokratiske holdninger. Forslagene er nu til åben debat og forhandling. Socialdemokratiet ønsker lovene vedtaget med det bredest mulige flertal. Det er danskerne sådan set bedst tjent med. Vi håber på en debat og et forløb, hvor vi taler os hen imod hinanden og ikke væk fra hinanden. Mange i dette land håber på resultater og ikke ordkløveri. Lad os ikke skuffe dem.

Jeg skal på Socialdemokratiets vegne sige, at vi er parat til at indgå i forhandlinger, og vi er parat til at modtage de her nævnte lovforslag meget positivt.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Det er svært at komme til at rose forslaget, for der blev næsten rost så meget, at man ikke kan komme til.

Jeg må så sige, at hvis man kigger sig om i landskabet, bl.a. i høringssvarene, deles opfattelsen ikke, heller ikke af mennesker, der traditionelt står Socialdemokratiet tæt på. LO har afleveret et fantastisk skarpt høringssvar på et område, der må siges ikke at være essentielt for LO. De siger:

»LO er fortsat af den opfattelse, at der ikke med det ny forslag er taget hånd om de grundlæggende problemer.«

Det er dog ganske stærkt at sige det.

»Det er LO's grundlæggende opfattelse, at samfundet skal kendes på dets evne til at tage vare på sine svageste.«

Det er altså ikke opfyldt efter LO's opfattelse.

»Det er vigtigt at dæmme op for udstødnings- og marginaliseringstendenser, der præger vort samfund i dag, tendenser, som vil blive forstærket, såfremt der ikke skrives til handling. Det er vanskeligt at forestille sig, at den foreslåede revision af bistandsloven kan løfte denne opgave.«

Må jeg spørge: Har det slet ikke gjort indtryk? Jeg hørte hr. Jørn Pedersen sige, at det har været en lang og en flot og god proces. Det kan godt være, men hvorfor har processen så ikke gjort større indtryk?

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Der var jo mange rosende ord i den socialdemokratiske ordførers tale, men jeg har trods alt lige et spørgsmål, som jeg godt kunne tænke mig at få afklaret, og det er til det sidste lovforslag, L 231, som jo er kommet på bordet forholdsvis sent i forløbet – i hvert fald i forhold til mit bord. Det er muligt, det har været på det socialdemokratiske bord i længere tid. På nogle punkter er det jo ganske rigtigt en justering af nogle ting, som er nødvendige i forhold til de andre love.

Men der er nogle elementer i det, som ikke er nødvendige, og derfor kunne jeg godt tænke mig at høre fra den socialdemokratiske ordfører – for det er uklart, om det er hensigten – om det er meningen, at man simpelt hen vil gå i gang med en udvidelse af personkredsen, som skal aktiveres, med de folk, som søger om førtidspension, det, vi i Enhedslisten kalder tvangsaktivering.

Det er jo allerede sådan i dag, at pensionister frivilligt kan lade sig aktivere i en tredjedelsordning, og det er ikke noget, som bliver lavet om med det her lovforslag. Det vil sige, at den mulighed ligger der allerede, og alligevel går

man ind f.eks. i lovforslagets punkt 4 og laver aktiveringsmæssige foranstaltninger og siger, at det skal gennemføres altsammen, inden man kan få tilkendt pension.

Men jeg kunne altså godt tænke mig at høre, hvad der er hensigten med at lave den udvidede aktiveringsbestræbelse.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Hr. Jørn Pedersen sagde næsten i samme åndedrag, at forslagene var udtryk for et godt menneskesyn, og at der nu var lagt op til en åben debat, og at Socialdemokratiet var meget indstillet på, at man skulle diskutere tingene her.

Nu skal jeg lige høre hr. Jørn Pedersen, om det var, fordi hr. Jørn Pedersen ville stive sig selv og Socialdemokratiet af, at der blev sagt, at det var udtryk for et godt menneskesyn. For det vil jo næsten være umuligt at stille ændringsforslag eller komme med gode ideer til forbedringer af de fire forslag, der ligger her, hvis ikke det så implicit vil betyde, at det er et dårligt menneskesyn. Så jeg vil godt lige høre, hvor langt det menneskesyn rakte.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Nu kan jeg høre på hr. Villy Søvnald, at det var formålet ikke at komme til at rose, og det er jo sådan set også et formål at have. Man kan jo altid i den lange række af høringssvar fremdrage nogle, der ikke er så positive som andre. Det sagde jeg rent faktisk også i mit indlæg heroppefra. Det, hr. Villy Søvnald talte om, var, så vidt jeg kunne høre, loven om aktivering, og jeg synes sådan set, vi skylder hinanden, også fra SF, at få præciseret lidt nøjere, hvor det så er, SF synes, at vi skal sætte ind. Som sagt var Socialdemokratiet jo åben for en debat.

Jeg vil sige til hr. Bruno Jerup, at de ting, der sker i lovforslag nr. L 231, ikke har noget at gøre med tvangsaktivering. Det er jo ikke et særlig pænt ord, det er i hvert fald ikke særlig positivt, og sådan er det jo nok heller ikke ment, men det er faktisk udtryk for at sørge for, at pensionsansøgere i Danmark får alle muligheder afprøvet, og det vigtigste element vil nok i de fleste situationer være revalideringen. Det er faktisk et forsøg på at komme nogle mennesker i møde, hvor vi har på fornemmelsen, at vi godt kan gøre det bedre.

Så vil jeg sige til hr. Tom Behnke, der jo sådan set erkendte sin egen begrænsning, i og med at

han var i tvivl om, hvorvidt han kunne komme med forslag, som indebar et godt menneskesyn, at det ikke er sådan, at vi i Socialdemokratiet klassificerer menneskesyn. Men jeg vil gerne understrege, at det her lovforslag indeholder et menneskesyn, der siger, at vi tror på det positive, vi vil gerne finde de positive elementer hos alle mennesker og finde frem til, hvad jeg tror er rigtigt, at de fleste mennesker i dette land gerne vil bruges og gerne vil have mulighed for at udfolde sig. Det er det, der ligger som baggrund i de her forslag, og hvor jeg synes, det er et meget, meget positivt menneskesyn. Og alle forslag, der har den overskrift, vil jeg i hvert fald anse for at være positive.

Vi vil ikke sætte os til dommere over, hvad der er et godt menneskesyn og et dårligt menneskesyn, men jeg gav nogle eksempler på, hvad jeg forstår ved et godt og et positivt menneskesyn.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Nu var min hensigt med indlægget heller ikke at tale os væk fra hinanden, som hr. Jørn Pedersen opfordrede til fra starten, men alene at påpege, at det efter hr. Jørn Pedersens indlæg kunne stå lidt mere rosenrødt, end det faktisk ser ud. Det var ikke en kritik fra hr. hvem som helst. Det var en kritik fra LO. Må jeg stiltfærdigt minde om, at så vidt jeg erindrer den politiske historie, har det været sådan, at ingen socialdemokratisk socialminister har overlevet ikke at lytte omhyggeligt til, hvad LO siger, og derfor kan det her også tages som et udtryk for humanitær bistand.

Hr. Jørn Pedersen efterlyste så forslag fra SF. Det vil jeg godt love. Jeg vil love en stribe af forslag, specielt på de områder, hvor det vækker appetitten. Det er klart, at når man møder et lovforslag, der taler om retssikkerhed, så bliver SF meget interesseret. Når det så bliver udmøntet i lovteksten, synes vi til gengæld, det er lidt svært at få øje på de mere kontante bud, men dem vil vi meget gerne bidrage med fra SF's side.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Tak til hr. Jørn Pedersen for præciseringen, og jeg er ganske enig; det er nemlig et rigtigt og et godt menneskesyn, at man finder det bedste i alle, og at man bruger det på den bedst mulige måde.

Men tilbage står der så det med at invitere til debat, hvor Socialdemokratiet var meget åben over for, at man meget bredt kunne diskutere det her. Så skal jeg spørge: Med hvilken begrundelse har man så i de indledende manøvrer kun valgt at invitere nogle partier over til forhandlinger med ministeren? Med hvilken begrundelse har Fremskridtspartiets f.eks. ikke været med til forhandlinger med ministeren, til trods for at det er en kendsgerning, at igennem de mange år, hvor der sad en borgerlig regering, var Fremskridtspartiet med til gang på gang at sikre flertallet uden om den daværende regering sammen med Socialdemokratiet og SF på hele det sociale område, hvor Fremskridtspartiet klart viste den sociale ansvarlighed, som ligger i vores politik og i vores parti? Hvorfor har vi så ikke været med, når man kan sige, at vi er nået hertil, og så lægges der op til en åben debat? Det er vel i de indledende manøvrer, at debatten egentlig finder sted, og hvor man lægger linjen for, hvad det er, man vil med den her lovgivning, og hvor det er, man vil hen med forslagene.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Nu kunne jeg selvfølgelig stille mine spørgsmål til ministeren, men på den anden side er det også udmærket, at der bliver en debat imellem partierne om disse forslag.

Selv om hr. Jørn Pedersen siger, at der ikke er lagt op til nogen ændringer og nogen yderligere aktiveringer, så er det jo allerede i dag sådan, at for at få pension skal man have en nedsat arbejdsevne med mindst 50 pct., og de revalideringsmæssige og behandlingsmæssige muligheder skal være udtømt. Så derfor kunne man jo godt få den mistanke, at det i virkeligheden er intentionen at bringe borgere, som har en erhvervsevne nedsættelse, der i dag er berettiget til pension, ind i et arbejde, f.eks. et skånejob.

Der står f.eks. i bemærkningerne, at forslaget menes at reducere antallet af førtidspensionister. Det kan muligvis være, men så er jeg jo nødt til at spørge hr. Jørn Pedersen: Hvad er det for nogle grupper, som i dag efter de gældende regler har opbrugt deres revalideringsmæssige og behandlingsmæssige muligheder og får førtidspension, der ikke skal have det for fremtiden? Det er jo sådan set det, der er interessant også i forhold til, hvad lovforslaget betyder i praksis.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Når man lytter til hr. Bruno Jerup, har man næsten opfattelsen af, at det er et formål i sig selv at få flest mulige på førtidspension. Der vil jeg sige, at regeringen har den modsatte opfattelse. Jeg tror ikke, at det er en speciel lykke for folk i Danmark at have førtidspension som eneste mulighed.

Jeg tror på – og det tror jeg på, indtil nogen overbeviser mig om det modsatte – at mange mennesker faktisk hellere ville lave noget andet. Derfor kan jeg se en interessant diskussion for mig i de kommende år: Hvad er det for et arbejdsmarked, vi skal have, hvor vi bliver nødt til at bryde op på nogle af de tidligere forestillinger, vi har haft om, at enten er man med eller også er man ikke med?

Det er ikke tanken med det her, at nogle skal holdes ude fra en førtidspension, men jeg vil gerne understrege, at det ikke for mig at se kan være en målsætning i sig selv at have flest muligt på førtidspension. Det kan det ikke. Kan man finde noget til folk, som gør dem mere tilfredse og gør, at de har en bedre tilværelse, så synes jeg ikke, vi skal afskrive den mulighed.

Så har jeg en kommentar til hr. Tom Behnke, der åbenbart er ked af, at vi har en åben debat, hvor jeg har sagt, at alle er med. Og hr. Tom Behnke er lidt sur over, at der har været nogle forhandlinger, hvor Fremskridtspartiet ikke har været med. Jeg er nødt til at minde hr. Tom Behnke om, uanset hvilke gode forslag hans parti har støttet i årenes løb – det vil jeg da anerkende man har gjort – så har Fremskridtspartiet dette lille parlamentariske minus, at man ikke er så begejstret for at deltage i økonomiske aftaler og slet ikke økonomiske aftaler, der måske skal indeholde en finanslovaftale.

Jeg ved godt, at det ikke er det, vi snakker om her, men det er jo faktisk sådan, at her har Fremskridtspartiet sin specielle rolle, og det gør nok, at man måske ikke bliver opfattet så seriøst i alle livets sammenhænge – i hvert tilfælde ikke økonomiske.

Så er jeg glad for, at hr. Villy Søvndal nu i hvert tilfælde får fortalt, hvad LO ikke synes om. Man kunne jo også have valgt at sige noget om det, LO i sine høringsvar har sagt de synes om, men det forstår jeg så på hr. Villy Søvndal måske er noget, der kommer i hans indlæg som ordfører på et senere tidspunkt her i dag. Men som jeg sagde på forhånd, er vi interesseret i, at vi taler os nærmere hinanden. Og det forstod jeg

også, selv om det ikke blev sagt så tydeligt, at det alligevel også var det, hr. Villy Søvndal mente. Så det glæder jeg mig til vi skal til at i gang med.

Erik Larsen (V):

De fire lovforslag, som vi i dag har til første behandling, har været igennem en lang og grundig tilblivelsesproces. Den lange proces har betydet, at der er taget et stort hensyn til høringssvarene, hvilket er grundlæggende positivt, men det har også betydet, at områder, som ville have styrket nytænkningen på det sociale område, er tabt undervejs. Sammenhængen i hele lovkomplekset mangler efter vores opfattelse, på grund af at man ikke har inkluderet en førtidspensionsreform, og det beklager vi meget.

Venstre vil udtrykke anerkendelse af socialministerens overordnede vilje til at sætte ind og gøre flest mulige i stand til at forsørge sig og sine bl.a. igennem udvidet aktivering og uddannelse.

Venstre vil, på trods af at vi anerkender regeringens vilje, dog mene, at ambitionsniveauet bør være højere. Venstre ønsker en udvidet aktiveringsforpligtelse af de unge. Vi finder, det er at vise respekt for den enkelte, når vi også stiller krav. Vi er af den opfattelse, at det er en ret og en pligt at få en aktiv tilværelse med mulighed for at få del i det fællesskab, der er på en arbejdsplads.

Aktivering, især når det sker i danske virksomheder, er efter vores opfattelse vejen til en bedre tilværelse, hvor man er i stand til at klare sig selv. Alle undersøgelser viser, at de kommuner, som straksaktiverer unge, opnår gode resultater, hvor langt hovedparten efter kort tid finder almindelige job eller går ind i uddannelse. Kolding Kommune har haft gode resultater med at aktivere unge i private virksomheder, og netop aktivering i private virksomheder må efter vores opfattelse have første prioritet.

Venstre ønsker som sagt en øget indsats på aktiveringsdelen og en eller flere af følgende muligheder: hæve alderen fra de 25 år i forslaget til 30 år, aktivering efter 13 uger ændres til straks og endelig udvide timetallet fra 30 til 37 timer. Venstre erkender, at det vil betyde merforbrug i det sociale budget, som er udgangspunktet, men vi er helt overbevist om, at det på sigt vil betyde en samlet stor besparelse på det offentlige regnskab; en erfaring, som de kommuner, der har gjort en forøget indsats på området, også har gjort.

Men det er grundlæggende for Venstre, at unge har fortjent et aktivt liv med arbejde som grundlag for en tilværelse, der peger frem mod en udvikling af alle de færdigheder, man skal have for at få en selvhjulpent tilværelse med et socialt netværk.

Som det vist tydeligt er fremgået, finder vi lovforslaget grundlæggende positivt, og der er fra Venstres side tale om et ønske om en stærkere indsats til gavn for de unge kontanthjælpsmodtagere.

Det samme positive grundlæggende synspunkt gælder serviceloven. Her beklager Venstre, at en meget aktiv placering af det frivillige sociale arbejde her i første udkast ikke er fastholdt i det forslag, som vi behandler i dag. Der er for Venstre ikke tvivl om, at vi i det sociale arbejde i stadig stigende grad får brug for det frivillige krops på alle fronter. Derfor ville det have været et rigtigt signal, hvis kommuner og amter i samvirke med de frivillige var mere direkte med i loven om social service.

Venstre ønsker en større valgfrihed, når det gælder brugerne af ældrepleje og hjemmehjælp, f.eks. ved at den ældre kunne få hjælpen, man er visiteret til, udført af et firma eller en person, som den ældre selv godkender, og som kommunen efterfølgende giver det blå stempel. Der er efter Venstres opfattelse taget alt for lidt hensyn til det, der i øjeblikket foregår i mange kommuner omkring valgmuligheder, bl.a. gennem udlistering m.m.

Både socialministeren og finansministeren har ved gentagne lejligheder fremhævet det ønskelige i nytænkning på ældreområdet. Venstre mener, vi skal starte nu med den her lovgivning, og vi bidrager gerne med forslag. Vi har ikke nogen færdige løsninger, som vi absolut skal have igennem, men vi synes, man skal tage hul på denne sag.

Det må i øvrigt undre, at man tilsyneladende har haft problemer med at give de ældre valgmuligheder, når man i forslaget for personer under 67 år netop giver mulighed for, at de kan ansætte deres hjælp selv, hvis det samlede time-tal er over 20 timer pr. uge.

På dagpasningsområdet er der heller ikke efter vores opfattelse megen nytænkning. Venstre vil gerne pege på denne forsøgsordning, som satspuljepartierne vedtog for 1½ år siden, hvor forældre, der selv står for pasning af deres børn, kan få 85 pct. af kommunens udgift. Hvis den ordning blev indarbejdet i lovforslaget og gjort permanent, ville mange nye pasningsmu-

ligheder se dagens lys. Blandt andet ville forældre, der har problemer på grund af skæve arbejdstider, få en tiltrængt mulighed for sammen med andre at få løst deres børnepasningsproblem.

Det er glædeligt, at man i forslaget fjerner begrebet driftsoverenskomst på alle områder, hvor selvejende institutioner og private løser opgaverne. Jeg håber, at det vil medføre, at kreativiteten vil blomstre til gavn for borgerne og brugerne. Men så lige et lille men: Hvorfor stille krav om aftale ved drift af puljeordninger? Det har jeg svært ved at se fornuften i.

Som jeg indledningsvis sagde, beklager Venstre meget, at der i dag ikke er et forslag til en førtidspensionsreform til behandling. Men forslaget L 231 om tilkendelseskompetence og administration, som er fremlagt i dag, vil Venstre gerne give sin støtte.

Det er efter vores opfattelse helt rigtigt, at kommunerne får tilkendelseskompetencen til alle dele af social pension og delpension, hvis den overordnede indsats for tidligt og aktivt at sætte ind, for at alle med mulighed for at vende tilbage til arbejdsmarkedet, ikke skal tabes i et langt sagsforløb, hvor alt for mange ender med at blive tilkendt en social pension.

Vi synes, at det her er et godt skridt. Vi vil godt lige gøre opmærksom på et lille hjørne i den sag om pension. Vi mangler endnu alle beboere på institutioner, der får udbetalt pension, bl.a. de retspsykiatriske patienter. Og vi ser gerne, at vi får sluttet hele spørgsmålet om udbetaling af pension på institutionerne.

Venstre finder, at forslaget er en god forløber for en reform af førtidspensionsområdet. Og Venstre vil være at finde, når regeringen vil komme på banen med et forslag.

Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område:

Venstre ønsker at understrege, at når det gælder forenkling af klagesystemet med oprettelse af de regionale nævn, har det vores fulde støtte. Ligesom det også efter vores opfattelse indeholder utrolig mange gode intentioner omkring borgernes rettigheder og pligter og borgernes retssikkerhed i al almindelighed.

Men vi er også nødt til at sige, at Venstre er bekymret, når vi ser på begrebet koordinering af praksis. Kommunerne er forskellige. Vilklårene er ikke de samme, og derfor vil det efter vores opfattelse være forkert, hvis en koordineret praksis reelt vil betyde dårligere løsninger for borgerne.

Meget af den udvikling og kreativitet, der har præget det sociale område i de seneste år, er netop kendetegnet ved, at kommuner er gået nye veje og dermed har skabt bedre løsninger for borgerne og været eksempler for andre kommuner.

Vi frygter, at begrebet koordineret praksis vil ensrette og dermed forhindre nye løsningsmuligheder på det sociale område. Men vi vil gerne understrege, at Venstre til hver en tid vil påpege, hvis enkelte kommuner ikke lever op til deres forpligtelser. Der vil efter Venstres opfattelse være brug for præciseringer, så den del af loven ikke ensretter det politiske og det administrative arbejde kommunerne imellem, men alene sigter på at give borgerne de bedste løsninger og en god sagsbehandling.

Venstre er skuffet over, at det ikke lykkedes at fremlægge en forenklingslov. Der blev ved lovens tilblivelse snakket meget om forenklingslov, mindre administration – det er svært at få øje på. Vi er skuffet over, at det ikke lykkedes at få en forenklingslov med større valgfrihed for borgerne. Det ville have været godt, hvis vi med sikkerhed kunne sige, at nu har vi frigjort ressourcer fra de mere selvhjulpne grupper til dem, der er allersvagest i vores samfund. Det er en af svaghederne ved det samlede udspil.

Venstre ser de fire lovforslag som en helhed. Og vi håber og tror, at regeringen og socialministeren vil være imødekommende over for de ønsker, som jeg i dag på Venstres vegne har fremført, og som socialministeren længe har kendt.

Venstre har en historisk tradition for at være arkitekt eller medbygger af den sociale lovgivning her i Danmark. Det ønsker vi fortsat, så det er op til regeringen nu at beslutte sig. Og jeg tager gerne imod den invitation fra den socialdemokratiske ordfører til drøftelse og til konstruktiv udvalgsbehandling af de fremsatte forslag. Vi betragter det som en invitation.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg vil holde mig lidt til det overordnede, hvor Venstre kun på ét punkt var ideologisk, nemlig i den dér nyreligiøse trend om troen på, hvad private kan udrette i forhold til det offentlige. Jeg skal ikke sige så meget til det, for det er jo svært at diskutere med nyreligiøse bevægelser.

Men jeg vil godt sige, at på et andet punkt overraskede Venstre mig, nemlig at man synes næsten uoptaget af individets retssikkerhed.

Når jeg husker Hørup og Berg og deres taler om individets placering i samfundet, så undrer det mig, og jeg vil spørge Venstre direkte:

Vil Venstre være med til – ud over de flotte ord om retssikkerhed – at præcisere retssikkerheden på den måde, at når ældre f.eks. ikke får den hjemmehjælp, der er aftalt, når handicappede ikke får den hjemmehjælp, der er aftalt, når arbejdsløse børn negativt særbehandles, så får de den retssikkerhed, der ligger i, at et uvildigt organ kigger på, om det, der foregår, er rimeligt.

Det vil nemlig være i fortsættelse, synes jeg også, af de flotte ord, Venstre tit omgiver sig med, og prøve det lidt mere konkret af, om man også i virkeligheden er villig til det her. Vil Venstre være med til konkret på de nævnte punkter at styrke retssikkerheden?

(Kort bemærkning).

Dorit Myltoft (RV):

Hr. Erik Larsen fremhævede det, der står i loven om, at man kan få hjælp til at passe børn hjemme. I Det Radikale Venstre er vi også interesserede i, at der bliver oprettet flere puljeordninger, men jeg vil alligevel lige nævne et gode, der er kommet ind; det er en formålsparagraf for dagtilbud til børn/unge. Det har været en selvfølgelighed for folkeskolens område, som jeg jo ved også er et område, som Venstre interesserer sig for.

Jeg synes, der her er god overensstemmelse mellem folkeskolens formålsparagraf og så den for dagtilbud, og især vil jeg fremhæve, at man skal samarbejde med forældrene om at give børn omsorg og støtte det enkelte barns tilegnelse og udvikling af sociale og almene færdigheder. Børnenes fantasi, kreativitet og sproglige udvikling skal fremmes. Der tales om udvikling af selvstændighed og evne til at indgå i forpligtende fællesskaber, og forståelse for kulturelle værdier og for samspillet med naturen er med. Det er noget, som allerede sker, men jeg ser det som de værdinormer, vi kunne være fælles om at mene skal med, for at børn kan få gode opvækstvilkår.

Jeg håber, at Venstre trods alt også er enige i det forhold.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Hr. Erik Larsen var inde på, at man ikke brød sig så meget om det med koordinering af praksis imellem kommunerne, og at man i højere grad følte sig trykke ved den kreativitet, som

kommunerne udviste. Så ved jeg ikke, om det er hr. Erik Larsen bekendt, at nogle af de største problemer, eller i hvert fald en lang række problemer, som vi tit får på bordet herinde i Folketinget – og også ude i kommunerne – lige præcis handler om, at kommunerne er gevaldigt kreative.

For eksempel, som også hr. Villy Søvnald var inde på, på hjemmehjælpsområdet, på børneområdet, hvor det er sådan, at borgerne føler sig fuldstændig magtesløse over for systemet og ikke har nogen som helst mulighed for at holde sig til noget som helst, der er almindelig norm eller gældende regel. Der kunne det at have en koordinerende praksis faktisk være én vej at gå, hvor man altså vil være med til ligesom at lave en slags norm for, hvad der er god kommunal skik på nogle områder.

Så derfor undrer det mig sådan set, at hr. Erik Larsen ikke på det punkt står lidt mere på borgerens side og ikke så meget på systemets side, som det altså er tilfældet.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Ét konkret spørgsmål til hr. Erik Larsen, som jeg synes kom med et meget positivt indlæg om netop spørgsmålet om koordineringspraksis: Kunne man ikke forestille sig, at det kunne være en fordel for borgerne?

Hr. Erik Larsen nævnte, at det kunne medføre dårlige forhold for borgerne. Det vil jeg da ikke afvise, men jeg håber ikke, det er tilfældet. Kunne hr. Erik Larsen ikke forestille sig det modsatte: at det netop kunne være en form for retssikkerhed for borgerne, at man i visse situationer havde en ens måde at vurdere tingene på? Er den tanke fuldstændig fjern for Venstre?

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Til hr. Villy Søvnald omkring retssikkerhed: Som det jo er bekendt, så var Venstre aktiv deltager i loven om ælde råd og klageråd, og vi mener faktisk, at den dialog, der igennem den lovgivning er lagt op til mellem kommunerne og brugerne, skal stå sin prøve. Det har faktisk vist sig, at interessen for at gå ind i det arbejde har været væsentlig større, end mange havde regnet med. Lad os se, hvordan det virker, når vi kommer hen ad vejen. Det må være dialogen, der er det grundlæggende i den måde, hvad skal vi sige, at samarbejde på.

Jeg er enig i det, fru Dorit Myltoft sagde her omkring kvalitet og kvalitetsnormer i dagtilbudene, men jeg synes, det er vigtigt at understrege, at det er de lokale, der sammen ligesom skal få de ting til at virke, men der er nu her givet nogle gode anvisninger i lovforslaget og i bemærkningerne på, hvad sådan nogle kvalitetsnormer i de enkelte daginstitutioner og dagtilbud kan indeholde, og jeg synes, vi kan betragte det som et godt værktøj.

Til hr. Bruno Jerup, om jeg er tryk ved kreativitet: Jamen jeg er gennemgående tryk ved, at man i den kommunale opgaveløsning prøver på at gå nye veje til gavn for borgerne.

Og det er også delvis svaret til hr. Jørn Pedersen, for det er klart, at omkring praksiskoordinering kan der både ligge noget positivt og noget negativt, og det er derfor, at jeg i min ordførertale gjorde meget ud af, at vi gerne vil ind og se på formuleringen om netop det, der er omkring praksiskoordinering, for i det mindste sørge for, så godt vi kan, at det ikke har nogle af de negative elementer i sig, som det også kan have efter vores opfattelse, fordi det kan virke begrænsende på kreativiteten og mulighederne for at gå nye veje.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg synes ikke, der var meget i hr. Erik Larsens svar ud over status quo.

Hr. Erik Larsen ved udmærket, at ælde rådene og klagerådene har den klare indskrænkning i deres beføjelser, at de ikke må behandle enkeltsager, og de har ingen kompetence til at omgøre sager. Det betyder, at man etablerer et organ uden magt. Det betyder, at med den stribe af eksempler, vi møder, på behandling af handicappede og ældre, som jeg heller ikke tror hr. Erik Larsen bryder sig om, har vi i dag ikke noget værn.

Mit konkrete spørgsmål er så: Vil Venstre ikke være med til at etablere det værn? For når man laver et principprogram, der hedder »Mennesket frem for systemet«, så rejser det nogle forventninger om, at når systemet og mennesket brydes, så vælger Venstre menneskets parti, og jeg savner den gennemsyrende tankegang i hele den diskussion, som hr. Erik Larsen rejste i sit ordførerindlæg.

Jeg synes, det er lidt alvorligt, for jeg synes, vi møder for mange eksempler – vi har også gode kommuner på steder, hvor det ikke fungerer godt nok. Og når vi går videre med opløsning af

institutionerne i bo og service, betyder det jo, at de, der i dag bor på institution og er sikret servicen, skal ud og købe service hos de store konkurrerende grupper. Er det en tryk trafik at starte, hvis man ikke samtidig udstyrer dem med en ekstra retssikkerhed?

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Ordet kreativitet er jo normalt et positivt ord. Der findes også kreativ bogføring, og der findes også kreativitet i kommunerne, hvor det er sådan, at kreativiteten bestemt ikke er positiv undtagen for kommunernes økonomi måske.

Derfor synes jeg, at hr. Erik Larsen slipper lidt let omkring det ved at sige, at kreativitet normalt er positiv. Jamen det, at man sørger for, at der er en vis garanti for, at borgerne får den nødvendige hjælp, at de får et tilbud, som er på niveau med, hvad man får i de fleste kommuner eller i landet som helhed, står vel ikke i modsætning til, at kommunerne stadig væk har et vist spillerum for deres kreativitet, men det lægger selvfølgelig nogle begrænsninger på dem. Det er rigtigt.

Men det kunne også godt være, at det var nødvendigt. Det kunne faktisk også godt være, at borgerne i det her land ønsker, at det ikke er rent tilfældigt, hvad de får, når kommunerne i deres kreativitet for at opfylde de kommunale kasser på en bestemt måde eller løse problemet på en bestemt måde faktisk beskærer borgernes muligheder.

(Kort bemærkning).

Erik Larsen (V):

Som jeg sagde til hr. Villy Søvnald før, så har klageråd og ældreråd dårlig fået etableret sig endnu, og det er alt for tidligt at gisne om, hvilken indflydelse og hvilken betydning oprettelsen af disse råd får på dialogen og på kvaliteten af det arbejde, som de ældre har krav på.

Jeg er af den opfattelse, at hvis vi går for langt i retning af en egentlig ankeinstans på det her område, så fører det let til, at man kommer ind i nogle overvejelser om minimumsrettigheder, som i høj grad efter min opfattelse vil være til skade for dem, der har aller mest hjælp behov.

Til hr. Bruno Jerup vil jeg gerne sige: Jamen selvfølgelig; når jeg taler om kreativitet i den kommunale opgaveløsning, så er det positivt, og jeg har meget stor tillid til, at man i det kommunale system sammen med borgerne finder løsninger, som også indeholder nytænkning og

dermed en styrkelse af det arbejde, som man skal gøre for borgerne ude i kommunen.

Jeg har ikke den samme frygt for en negativ kreativitet, men jeg er meget indstillet på, at vi går ind og kigger på den paragraf i loven for at sikre, at det helt klart får en positiv vinkel.

Karen Højte Jensen (KF):

Projektet med ændring af bistandsloven søsatte socialministeren for 2 år siden; Det Konservative Folkeparti er enig i, at der er behov for ændring af den eksisterende bistandslov, som har udviklet sig til et ubrugeligt kludetæppe.

Der er behov for tidssvarende lovgivning, og med ministerens 4 lovforslag kommer vi dog et stykke i den rigtige retning. Vi skal dog beklage, at regeringen undervejs har opgivet en egentlig førtidspensionsreform.

Intentionerne og ånden i lovforslagene er bestemt ikke fremmede set ud fra en konservativ grundholdning. Der er positive træk: Der lægges vægt på personligt ansvar, familiens ansvar, en aktiv socialpolitisk linje, der også skal medvirke til at få mennesker gjort selvhjulpne.

Det professionelle system skal ikke finde løsningen for borgeren; socialt arbejde handler om ægte hjælp til mennesker; det handler om at give mennesker en oplevelse af, at de selv kan klare problemerne. Der skal tages udgangspunkt i det enkelte menneskes egne muligheder, behov og ønsker, når fællesskabet skal yde hjælp.

Det er naturligvis vigtigt, at indsatsen er forskellig, alt efter om et menneske f.eks. alene mangler et arbejde eller er ramt af en anden social begivenhed.

Den styrkelse af borgernes retssikkerhed, der er lagt op til, er vi enig i. Det Konservative Folkeparti er også enig i at styrke den forebyggende indsats og behovet for i højere grad at fokusere på de svage stillede. Netop indsatsen for denne gruppe i vort samfund har haft en tendens til i de senere år at være reduceret i forhold til de heldigvis mange stærke, som er i stand til at tage vare på sig selv – nogle blot ved en mindre håndsrekning. Det sociale system skal være et sikkerhedsnet for de få, og de svageste må ikke lades i stikken.

Det Konservative Folkeparti er også tilfreds med, at der skal ydes en helhedsorienteret indsats i forhold til det enkelte menneske.

Jeg skal så i øvrigt afholde mig fra detaljerede kommentarer til de enkelte forslag; det er tiden ikke rigtig til. Der er jo meget genbrug, og der er

meget teknik og bestemt ikke meget revolution såsom forenklinger, og overskueligheden er jo egentlig ikke blevet så meget bedre.

Jeg vil gerne understrege, at på en række områder finder Det Konservative Folkeparti ministerens ambitionsniveau alt for lavt. Må jeg bl.a. nævne aktivering. Ministeren vil aktivere de op til 25-årige; vi ønsker aktivering udvidet med gruppen op til 30-årige; vi ønsker flere timer.

Vi ved, hvor vigtigt det er at flytte mennesker fra passiv til aktiv forsørgelse. Det er vigtigt ikke alene af respekt for det enkelte menneske, som skal føle, at der er brug for det, og at det er en del af samfundet, men også af hensyn til samfundsøkonomien. Alle erfaringer viser, at det på alle måder giver positive resultater at aktivere.

Rettigheder og pligter skal følges ad. Derfor ønsker vi også, at kommunen skal have flere muligheder, end ministeren lægger op til, når det drejer sig om sanktioner over for dem, der udebliver fra aktivering, ligesom vi mener, at den klageadgang, der lægges op til, er for vidtgående og fuldstændig vil kunne underminere ideen med at aktivere.

Vi mener også i modsætning til socialministeren, at det skal kunne betale sig at tage et arbejde frem for at være på offentlig forsørgelse. Det vil vi gerne være med til at sikre. Det er sund fornuft, og det er også sund fornuft, at mennesker ikke øjeblikkelig skal hæve en kapitalpension for at få hjælp. I modsætning til socialministeren ønsker vi en karenperiode på dette område.

Ser vi på serviceloven, finder vi også ministerens forslag noget for snævert. Vi kan simpelt hen ikke forstå, at ministeren vil være formynders over for forældre, der skal have passet børn, og over for mennesker, der skal have hjemmehjælp. Vi ønsker at slippe kræfterne løs. Alle forældre med pasningsbehov skal have mulighed for at få pengene med fra kommunen til selv at etablere en pasningsordning i lighed med den forsøgsordning, der er etableret i mange kommuner, og hvor kommunerne kan udbetale 85 pct. af det, det i øvrigt koster kommunen.

Og hvorfor tør ministeren ikke overlade til den enkelte hjemmehjælpsmodtager selv at bestemme, om hjælpen skal ydes af kommunen eller af en privat udbyder, det kan være et firma, det kan være en enkelt person? Eksempelvis i små områder kunne der godt være en borger,

som kunne yde denne hjemmehjælp og så i virkeligheden også havde et lille job.

Vi ønsker større frihed for borgerne til selv at vælge. Vi må væk fra firkantede offentlige standardløsninger. Vi ønsker maksimal frihed og så mange valgmuligheder som muligt. Jeg mener i virkeligheden, der er behov for nytænkning. Disse love, vi nu er i gang med, skal jo række ud i fremtiden, og borgerne vil ikke blive ved at finde sig i de snævre grænser for frihed, der er lagt op til.

Endnu et område, som vi mener bør styrkes, er de frivillige organisationers placering i det sociale arbejde. De frivillige organisationer gør en betydelig indsats, og vi mener, det er vigtigt i højere grad, end der er lagt op til. Desværre har ministeren jo renonceret på sit første oplæg. Vi mener, der er behov for at understøtte det værdifulde arbejde, som disse organisationer udfører, gennem et bedre samarbejde mellem den frivillige og den offentlige indsats. Vi mener, der er brug for det, men lad mig understrege, at dette på ingen måde betyder, at det offentlige skal løbe fra sit ansvar.

Ser vi på loven om retssikkerhed og administration, er vi tilfredse med de forbedringer, der er, og de forenklinger, der er i klagesystemet, men der er rejst berettiget frygt for, at regeringen har i sinde at regere helt ud i den enkelte kommune. Jeg vil gerne slå fast, at Det Konservative Folkeparti ikke ønsker et lighedsmageri og en centralisme: at disse to begreber skal afløse den enkelte kommunes mulighed, som vi kender den i dag. Vi mener, der fortsat skal være mulighed for kommunerne for selv at beslutte bl.a. kvaliteten af den service, borgerne skal have, og så må borgerne reagere, hvis de er utilfredse. Forskelligheden skal ikke anfægtes.

Lad mig til slut understrege, at Det Konservative Folkeparti for længst har tilkendegivet, at vi er villige til sammen med regeringen at nå et samlet resultat på de fire lovområder. Jeg skal tilføje, at førtidspensionsloven kan vi tilslutte os, som den ligger.

Det er jo sådan, at ministeren fra vore mange drøftelser i de sidste flere måneder kender vore ønsker. Tiden i dag har ikke givet mig mulighed for at nævne dem alle, men nu må vi jo så sige, at det er op til ministeren, om hun vil eller ikke vil fløjte til afgang. Det Konservative Folkeparti er parat.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Tre opklarende spørgsmål: Når fru Karen Højte Jensen siger, at rettigheder og pligter skal følges ad, så vil jeg spørge: Kan fru Karen Højte Jensen pege på blot én rettighed for unge, der er aktiveret? Jeg kan nemlig ikke se den. De har ikke retten til at forhandle løn- og arbejdsvilkår, de har ikke retten til at sige fra over for et tilbud, der ikke forekommer dem relevant. Men det kan være, jeg har overset det. Jeg vil med spænding spørge, hvad det er for rettigheder, de unge aktiverede har?

Det andet spørgsmål: Socialministeren nævnte, at nu skulle de svagest stillede kommes til undsætning. Kan der gives bare ét eksempel på i det her lovoplæg, at de svagest stillede kommes mere til undsætning, end de gjorde før?

Det tredje spørgsmål: Det skal kunne betale sig at arbejde. Vil fru Karen Højte Jensen være med til, at vi for bistandsklienter, der er fanget i en gældsælde af tilbagebetalingspligtig kontanthjælp, skat, bidrag, eventuelt boligindsud, sikrer, at de får mere ud af at arbejde end at være på bistandshjælp?

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jeg kan forstå, at det ligger De Konservative meget på sinde at sikre frit valg for borgerne. Jeg vil gerne høre, om De Konservative er med på et ændringsforslag, hvor man så indfører f.eks. frit valg af sagsbehandler, som det også har været nævnt i flere af høringssvarene, og som faktisk kunne være interessant at prøve at få ind i denne her lovgivning. Det kunne jeg godt tænke mig at høre fra Det Konservative Folkeparti.

En anden ting er, at fru Højte Jensen kom med en fast vending, som man tit skal høre fra den side. Det er, at det skal kunne betale sig at arbejde, underforstået at det kan det ikke i dag. Så kan det jo undre, at folk er så ellevilde med at arbejde, både dem, der er i arbejde – de har en masse overarbejde endda – og dem, der ikke er i arbejde. 95 pct. af alle dem, der er på social bistand, siger jo, at de gerne vil have et arbejde, hvis de kan få det. Men der findes ikke noget arbejde til dem. Det er realiteten. Der findes ikke noget arbejde til dem, som de kan påtage sig med de evner, de har.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Tre små spørgsmål til fru Karen Højte Jensen: Der blev sagt, at sanktionerne for udeblivelse var for milde. I den forbindelse føler jeg anledning til at spørge: Hvor skulle vi så lægge niveauet?

Så blev der sagt, at klageadgangen er for vidtgående. Det har jeg svært ved at se, men jeg er spændt på at høre, hvad fru Karen Højte Jensen så synes var rimeligt.

Så har jeg det mere principielle spørgsmål, hvor jeg har svært ved at forstå, at hvis flere fik lov til selv at vælge, så ville der være flere hændelser til at løse opgaven i ældresektoren. Det er en påstand, man ofte hører, men jeg synes, det er en påstand, der sjældent er bevist.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Til hr. Jørn Pedersen: Nu er det jo vanskeligt at have bevis, før regeringen tør åbne op. Altså, jeg er helt sikker på, at et af de største problemer i fremtiden bliver at finde det nødvendige antal hjemmehjælpere, og hvis hr. Jørn Pedersen ikke er opmærksom på det, kan han jo gå rundt og spørge de kommunalbestyrelsesmedlemmer, der sidder rundt omkring. Derfor drejer det sig også om at finde folk, der måske ikke ønsker at være fuldtidshjemmehjælpere, men som på den måde kan komme ind og hjælpe i lokalsamfundet, og det er så en af grundene til, at vi ønsker det her.

Hr. Jørn Pedersen spørger, hvad det er for sanktioner, hvis folk udebliver fra aktivering. I dag er det sådan, at man kan trække 20 pct., og jeg har bemærket, at flere af kommunerne har peget på, at de ønsker mere fleksible ordninger. Det er jo vigtigt, når det offentlige tilbyder de her ting og i øvrigt også kræver det, at folk så også møder op for at kunne komme videre i systemet.

Og så spørger hr. Jørn Pedersen, hvad jeg mener med at sige, at det klagesystem, der er indbygget omkring aktivering, er for vidtgående. Jeg mener, der står, at man skal vurdere, om det er rimeligt. Jeg mener, det er for vagt. Det må være åbenlyst urimeligt i hvert fald som minimum.

Hr. Bruno Jerup spurgte, om man skulle have frit valg af sagsbehandler. Nu er der jo ingen tvivl om, at hvis to personer, lad os kalde det klienten og sagsbehandleren, ikke fungerer sammen, så tror jeg, man selv vil finde ud af, at man må ændre på det.

Det er rigtigt, at jeg sagde, det skal kunne betale sig at arbejde. Hvorfor skal det det? Fordi der er utallige eksempler på, at det ikke kan betale sig, og det er jo sådan, at hvis vi ønsker folk ud af den passive forsørgelse, og det tror jeg egentlig alle partier gerne vil, så må der også være en gulerod ved at gå ind i et aktivt område.

Hr. Søvnald spurgte om rettigheder og pligter. Jeg mener, det er meget vigtigt for denne her gruppe, vi taler om, at der ikke blot er rettigheder, men også pligter – altså pligter til at engagere sig og være aktiv. Man skal yde for at nyde.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Jamen jeg ved ikke rigtig, hvordan jeg skulle tage fru Højte Jensens svar på mit spørgsmål omkring sagsbehandlere; om det skulle forstås som et ja, at det gik man ind for, eller at det bare skulle forstås som, at det troede man nok løste sig et eller andet sted i den verden, der var uden for det her Folketing. Jeg forstod ikke rigtig svaret. Var det måske et ja, jamen så lad os da høre det.

Og om den anden del – det blev også meget kort, men måske havde fru Højte Jensen ikke så meget tid – og det er i forhold til, om det kan betale sig at arbejde: Mener man virkelig, at det er sådan, at det ikke kan betale sig at arbejde? Hvis man kigger på alle oversigter over indkomstfordelinger i det her land, er der absolut ingen tvivl om, at de, der er på overførsel, har de absolut laveste indkomster i det her land. Det er der ikke nogen som helst tvivl om. Eller måske har De Konservative andre statistikker, end vi har.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg spurgte meget konkret, men det er også svært, når man skal svare så mange. Jeg spurgte helt konkret, og jeg vil godt gentage:

Hvad er der af rettigheder i forhold til en ung aktiveret? Jeg kan få øje på pligterne, men jeg kan ikke få øje på én rettighed, og jeg vil så gerne høre om dem. Man har ikke ret til at forhandle løn- og arbejdsforhold. Jeg har forstået, at fru Karen Højte Jensen også er imod, at man laver ankeret på det her område. Fru Karen Højte Jensen sagde meget præcist, at rettigheder og pligter skal følges ad. Hvad er en ung aktiverets rettigheder? Bare ét eksempel, bare ét eksempel på,

at man har ret til noget som helst i det her samfund.

Det andet, at det skal kunne betale sig at arbejde, gik meget kontant på: Vil Det Konservative Folkeparti være med til at sikre, at bistandsklienter, der er fanget af gæld, der betyder, at når de forlader bistandshjælpen og kommer i arbejde, bliver trukket så meget, at de har mindre til overs, end de havde på bistandshjælpen, får en ordning, så det også for dem kan betale sig at arbejde?

Mit tredje spørgsmål var så: Hvor er det, at de svage stillede gruppers forhold forbedres i de her lovforslag sådan mere konkret?

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Hr. Bruno Jerup gentog sit spørgsmål, om man selv kunne vælge sin sagsbehandler. Jeg ved ikke, om hr. Bruno Jerup mener, at der på rådhuset skal være en beskrivelse af de enkelte sagsbehandlere, eller at man skal have aktindsigt og kunne se, hvad det er for nogle folk, der sidder der, og så kan man så vælge sin egen sagsbehandler. Det kan naturligvis ikke lade sig gøre, og sådan skal det heller ikke være. Men det, jeg sagde, og det står jeg ved, var, at jeg er sikker på, at hvis en borger og en sagsbehandler ikke svinger sammen, som det hedder nu til dags, vil man i enhver socialforvaltning kunne finde en anden sagsbehandler.

Så er hr. Bruno Jerup overrasket over, at jeg siger, det skal kunne betale sig at arbejde. Jamen der er faktisk utallige eksempler på, at det ikke kan betale sig at gå fra passiv forsørgelse og ud i det pulveriserende liv. De eksempler findes, og det skyldes jo, at der er forskellige tilskud, som man ikke som borger, der er på arbejdsmarkedet, kan få. Og det mener vi ikke er rimeligt. Vi mener, at der altid skal være en gulerod for at komme ud og klare sig selv. Man skal dog ikke være, ja, lad mig kalde det til grin her i vores samfund.

Hr. Søvnald spørger, hvilke rettigheder der er i forhold til de unge aktiverede. Jeg synes bestemt, det er en rettighed, at det kommunale system skal sikre, at man kommer ind i et aktiveringsforløb og kan blive hjulpet ud af arbejdsløsheden. Man får ret til at komme i gang.

Så spurgte hr. Villy Søvnald også, om de borgere, som har været på kontanthjælp, og som har en stor gæld, skal have positiv særbehandling. Jeg mener, det er meget væsentligt, at man ikke laver en særlig ordning for folk, der har

været på offentlig forsørgelse, i forhold til alle andre borgere. Jeg mener, det er meget væsentligt, at hvis vi har et socialt system, skal der være bred forståelse for det i det danske samfund, og jeg mener ikke, det vil skabe bred forståelse i det danske samfund, hvis man laver en positiv særbehandling af folk, der har gæld og har været på bistandshjælp. Der må man følge de regler, som også gælder for dem på lavtlønsområdet og alle andre steder.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Fru Højte Jensen nævner, at der er en masse eksempler på, at det ikke kan betale sig at arbejde, og de eksempler, som normalt bliver bragt frem, handler typisk om enlige mødre med børn, som i henhold til § 37 i den gældende bistandslov får nogle ekstra tilskud, og som ganske rigtigt, hvis de skal ud på arbejdsmarkedet i et meget lavtlønnet job, ikke kan tjene lige så meget.

Det kan man jo løse på flere måder. Man kunne f.eks. sørge for, at nogle af de tilskud, som findes til børn, også gjaldt for lavtlønsgrupperne. Det var én vej at gå.

Den vej, som fru Højte Jensen går, er, at hun bruger det til at danne myter om, at det for dem, der er på overførselsindkomst – og den gruppe, som fru Højte Jensen taler om, udgør kun 1 pct. af dem, der er på offentlig forsørgelse – generelt set ikke kan betale sig at komme i arbejde. Det er fuldstændig urimeligt.

Hvis man ser den aktiveringsbestræbelse og den halvering, der er lavet i støtten til de under 25-årige, har det så noget at gøre med, at det ikke kunne betale sig i forvejen? Overhovedet ikke. Så de eksempler, som fru Højte Jensen kan bringe frem, er ganske få, og de, som jeg kender til, handler stort set alle sammen om § 37-folk.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg har lært noget nyt i dag, og det skal man jo aldrig sige ikke er godt. Jeg har lært, at en rettig-hed er, når andre bestemmer, hvad der er godt for én. Jeg spurgte, hvad aktiverede unge bistandsklienters rettigheder var, og det er, når andre bestemmer, at unge skal noget bestemt.

Jeg vil godt sige, at det må være en sætning, der får enhver retspolitikker til at rødme. Jeg synes, det er en interessant tolkning af rettigheder. Jeg vil bede om, at man prøver at oversætte det til andre områder. Det, at andre bestemmer,

hvad der er bedst for én, er herefter rettigheder. Jeg vil advare imod den måde at håndtere ret-tighedstænkningen på.

Jeg skal så konstatere, at når det gælder gældstyngede bistandsklienter, forbliver det den største gruppe, for hvem det ikke kan betale sig. Det er med garanti i den gruppe frem for nogen, at der er mange, der er fanget af gælds-byrder, men dér vil De Konservative, forstår jeg, ikke være med.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg forstår, at hr. Bruno Jerup fortsat synes, det er helt fint, at det for nogle mennesker, der er på overførselsindkomst, ikke kan betale sig at gå på arbejde og komme ud af det offentlige for-sørgelsessystem. Dér har vi så forskellige hold-ninger, men jeg vil gerne pege på, at når der er disse forskelle, uanset om det er en stor procent-del eller en lille procentdel, er det ikke rimeligt over for de mennesker, det her drejer sig om, at der ikke er en gulerod til at komme ud af syste-met og klare sig selv.

En af grundene er jo, at der er visse tilskud i det sociale system, som ikke er bruttoficeret, og det er det, der gør, at der kommer en forskyd-ning. Det ville være én af måderne: at kigge på, om det kunne løses. I øvrigt kan hr. Bruno Jerup eksempelvis læse økonomiministerens hørings-svar.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Villy Søvnald som ordfører.

Villy Søvnald (SF):

Det har været en god proces, sagde hr. Jørn Pedersen som start på sit indlæg.

Da bistandsloven i sin tid trådte i kraft, var det efter mange års gedigen overvejelse om, hvordan man bedst lavede det underste sikker-hedsnet i vores samfund. Jeg synes, man mere retteligt kunne karakterisere det her som en underlig bagvendt proces. Jeg skal ikke udeluk-ke, at den alligevel kan ende lykkeligt, men at betegne det som en smuk proces synes jeg er svært.

Det, vi har manglet, er en rationel proces, der starter med analyserne. Hvad er det for proble-mer, dette samfund står over for? Hvad er det for politiske målsætninger, vi har i forbindelse med at løse dem, og hvad er de konkrete svar? Det synes jeg er en anbefalelsesværdig metode.

Derfor står vi i dag i en situation, hvor vi fuldstændig og grundlæggende mangler diskussionen om de samfundsforhold, som bistandsloven skal virke under. Hvad er det for grundlæggende forhold, der er fuldstændig anderledes i dag, end de var for 21 år siden, og hvad stiller vi op med dem?

Der er to forhold, der oplagt er anderledes i dag, end de var for 21 år siden.

Vi har fået et samfund med kronisk arbejdsløshed. Det havde vi ikke i 1976. Et samfund, der på grund af massearbejdsløsheden udstøder en lille halv million mennesker, forsikrede eller ikkeforsikrede. Vi har fået et samfund, der udstøder i en grad, der mere end noget andet er med til at forpuste vores samfundsliv og grave kløfterne i dette samfund dybe.

Vi har fået et voldsomt polariseret samfund, hvor skellet mellem de børn, det går godt, og dem, det går skidt, vokser sig stadig større, hvor skellet mellem de voksne, der deltager, og dem, der er lukket ude, vokser sig stadig større, og hvor skellet mellem de gamle, der klarer sig godt også økonomisk, og dem, der ikke gør, vokser sig større. Polarisingen slår også voldsomt igennem i vores boligområder i disse år.

Det er netop derfor, det er så ærgerligt, at regeringens oplæg er så lidt ambitiøst, som blandt andre LO peger på i sit høringssvar. LO peger som bekendt også på, at et samfund skal kendes på evnen til at tage vare på de svageste.

Hvordan ser det så ud? Det ser ikke godt ud på misbrugsområdet. Det ser ikke godt ud på sindslidendeområdet. Det ser ikke godt ud for de dårligst stillede af de ældre og de handicappede. Det ser ikke godt ud for de dårligst stillede voksne, der betaler prisen for disse års mangel på solidaritet.

Hvorfor er det ikke de spørgsmål, der er i fokus, når vi diskuterer lige præcis en ny bistandslov? Hvorfor bruger vi ikke anledningen?

Det andet vigtige samfundstræk gennem de seneste 25 år er en vidtgående decentralisering. Der er vel næppe noget europæisk samfund, der har decentraliseret i samme omfang som det danske. ISF er vi tilhængere af decentralisering, men inden for den civiliserede ramme, at retssynet til de svageste skal sikres via lovgivning. Vi møder alle alt for mange eksempler på forhold, der ikke fungerer, som de skal, og hvor borgerne står magtesløse over for et offentligt system.

Vil vi rette op på polariseringen, og vil vi sikre en ramme for decentralisering, hvor retssikkerheden er det bærende princip, er det, der foreligger, for uambitiøst. Så er en revision alt, alt for lidt. Efter vores opfattelse skulle vi have startet med en socialreformkommission, men det har vi jo diskuteret.

Så til de enkelte områder.

Med hensyn til lov om retssikkerhed og administration på det sociale område er det klart, at med sådan en overskrift skabes der forventninger. Det er fint at præcisere gældende bestemmelser, og vi støtter også med nogle ændringer forenklingen af ankesystemet. Men at kalde det retssikkerhed tror jeg vil få enhver retspolitisk interesseret til at rødme.

Det har mindre med retssikkerhed at gøre end det oplæg, der lå som det første udspil fra socialministeren. Der er ikke retssikkerhed med hensyn til hjemmehjælpen, når den ikke fungerer. Der er ikke retssikkerhed for de forældre, der på grund af arbejdsløshed ikke kan få deres børn ind i en daginstitution.

Jeg vil godt sige, at hvis SF skal støtte en bistandslov, er det helt afgørende, at disse ting kommer med. Vi forstår ikke, at Venstre med deres tanker om retssikkerhed ikke støtter det.

Til lov om social service: Også her synes vi, ambitionsniveauet er lavt. Det gælder de områder, jeg har nævnt, men det gælder også psykiatrien, hvor SF er kommet med et glimrende beslutningsforslag for at sikre, at alle områder i Danmark lever op til forpligtelserne. Jeg vil spørge socialministeren, om hun er villig til at imødekomme SF på det punkt?

Det gælder frivilligt socialt arbejde, som vi støtter varmt i modsætning til privatisering. Vil socialministeren være åben over for at etablere lokale puljer, eventuelt støttet via tipsmidlerne, som sikrer, at det frivillige sociale arbejde i langt højere grad får en lokal forankring?

Så til spørgsmålet om valg af sagsbehandler. Socialrådgiverforeningen er gået foran og har som faglig forening udstrakt hånden og sagt: Vi vil godt være med til valg. Det er faktisk lidt flot af en faglig forening at gøre det. Skal vi ikke kvittere for det?

Sidste punkt, jeg vil drage frem under forslaget om servicen, er den forbedrede rådgivning. Der er to muligheder for reelt at forbedre rådgivningen. Den ene er at forenkle og afbureaukratisere i et langt større omfang, end der er lagt op til. Den anden mulighed er at tilføre ressourcer, for ellers bliver al tale om en bedre rådgivning lyrik.

Vi har forstået af debatten forud for i dag, at man fra regeringens side er villig til at støtte SF-forslaget om at støtte gældstydgede bistandsklienter. Det kvitterer vi for.

Så til loven om aktiv socialpolitik. I SF har det altid været højeste prioritering, at der var brug for alle, og at sikre alles ret til at deltage. Det er noget ganske andet end den tvangsaktiverings-tanke, der har besat det gamle arbejderparti, der engang var optaget af både retten og pligten. I dag er det blevet ved pligten.

Vi vil derfor stille fire beskedne ændringsforslag til denne lov. For det første, at der skal kunne ankes med opsættende virkning. For det andet, at der skal kunne forhandles løn- og arbejdsforhold. Vi finder det ganske enkelt uværdigt at lade unge på bistand arbejde for en fjerdedel af lønnen i forhold til den makker, der er ansat på normale vilkår. Hvorfor er unge bistandsklienter og dagpengemodtagere de eneste i dette land, der ikke må forhandle løn- og arbejdsvilkår?

Det tredje ændringsforslag er, at der med jobbet skal følge de arbejdsmarkedsrettigheder, der følger af ethvert andet job, og det fjerde, at jobbet skal indeholde et kvalificerende perspektiv.

Med disse få, men for os vigtige ændringer vil vi kunne støtte loven om aktivering.

Jeg skal ikke sige så meget om lov om pension; det er jo et forholdsvis begrænset forslag. Jeg skal bare pege på, at vi er bekymrede over den totale udlægning af pensionstilkendelsen, når man tager den danske kommunale struktur i betragtning.

Jeg skal så runde af med at pege på, at det ærgrer SF, at regeringen ikke er mere ambitiøs på vegne af dem, der virkelig har det skidt i dette samfund, og at vi ikke bruger så oplagt en lejlighed til for alvor at tage fat. Processen er efter vores opfattelse startet bagfra. Vi skulle have startet med analysen og sluttet med svarene.

Det har så heller ikke gjort arbejdet lettere, at det oprindeligt var et udspil til De Konservative, da De Konservative havde større betydning i dansk politik, end de har i dag. Under de drøftelser, vi har haft med regeringen, er det lykkedes at få fjernet nogle af de værste skrubtudser, men at få fjernet det katastrofale i et oplæg gør det jo ikke godt. Vi har tilbagelagt en strækning, der kunne karakteriseres som to skridt tilbage og et lille nøk frem.

Socialministeren og dermed også regeringen står nu med følgende valg: Den kan lave forlig med højrefløjen, det er klart, det kan den gøre,

hvis den vil, med minimalstats- og privatiseringstilhængerne, som også har holdt taler i dag. Men jeg tror, at prisen bliver ufattelig høj, ikke alene for bunden af vores samfund, der i forvejen har det skidt; det ville også være at gå i lodret modsat retning af høringssvarene.

En anden mulighed er at lave en bedre bistandslov og forbedre udkastene i et samarbejde specielt med SF. Det ville være i samklang med høringssvarene, det ville lette forholdene i bunden af samfundet, og det ville forstærke det svage håb og de politiske tendenser, der blev skabt ved finanslovaftalen.

Jeg synes i virkeligheden, valget for regeringen må være meget let, og jeg skal tilsige, at SF vil gå konstruktivt og energisk til de kommende forhandlinger. Men jeg antager, det er forstået, at hvis SF skal lægge stemmer til, skal der ske et gennembrud på de for os vigtige områder.

Jeg vil så også godt sige afrundende og venligt ment over for Venstre og De Konservative, at det er klart, at vi ikke vil udelukke nogen partiers deltagelse, hvis man vil nærme sig SF's synspunkter.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg synes, jeg vil give hr. Søvnald muligheden for lige at uddybe, hvad det var, der præcis lå i hans ordvalg med hensyn til, at de ledige skulle have lov til selv at forhandle overenskomst.

Hvilke situationer er det, vi taler om? Er det i forhold til den passive ydelse, de kan få, at de selv skal have lov til at forhandle? Og skal de så også have strejkeret? Vil de ikke længere være ledige, hvis de ikke får det, de kræver?

I forhold til dem, der skal ud og aktiveres, fremgår det af forslaget, at en stor gruppe af dem netop falder ind under at skulle have overenskomstmæssig løn. Hvis de også selv skal kunne forhandle deres lønninger, er det så, fordi de skal have mere end dem, der får overenskomstmæssig løn, eller hvordan er det?

Det lød så flot; det var en flot vision: De ledige skal selv have lov til at forhandle deres overenskomst. Men hvordan skal det foregå i praksis?

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg lyttede med stor interesse til hr. Willy Søvnalds ordførertale, og det stod mig ikke helt klart, om det var et ultimatum, vi nærmede os til sidst, således at regeringen må vælge enten-eller. Det

lød, som om hr. Villy Søvndal sagde, at det kun var, hvis man kunne imødekomme SF's ændringsforslag. Mit beskedne spørgsmål til hr. Villy Søvndal er: Er SF indstillet på at komme nogle synspunkter i møde, eller er det ultimative krav?

Så har jeg et konkret spørgsmål om udlægningen af pensionsområdet, hvor jeg fornemmede en vis bekymring for, hvordan det nu skulle gå. Er hr. Villy Søvndal ikke bekendt med, at de forsøgskommuner, der kører med det i øjeblikket, faktisk har nået ganske gode resultater, både set med borgernes øjne – og det må jo være det centrale – og set med kommunernes øjne, så meget af den frygt, man måske kunne have næret på forhånd med hensyn til netop dette område, i dag er ubegrundet?

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Til hr. Jørn Pedersen: Det ligger jo ikke til SF's natur at udstede ultimatummer, men jeg tager mit udgangspunkt i, at socialministeren er minister og ikke tryllekunstner, og derfor vil det være svært at forene modsatrettede tendenser.

Når man hørte Venstres og De Konservatives ordførertaler, gik de på privatisering i ganske stort omfang, og de gik på aktiveringsudvidelser. Det var sådan de mere konstruktive bidrag, og det er klart, at det trækker i retning væk fra de ting, som SF vil. Så jeg siger bare, at jeg tror, det bliver umådelig svært at forene størrelser, der vil gå i hver sin retning.

Til hr. Tom Behnke, der spørger, hvordan man i praksis skal forhandle løn- og arbejdsvilkår: Jamen, det kender vi jo inden for det øvrige arbejdsmarked. Jeg synes bare, det er lidt underligt – specielt efter at have hørt tale om alle rettighederne i forhold til de unge aktiverede – at måtte konstatere, at der er ikke én eneste rettighed.

Jeg synes, det må være generende også for en liberalist som hr. Tom Behnke, at vi har en gruppe af mennesker, der er frataget enhver ret i dette samfund, og som kun har pligten tilbage. Jeg kunne måske spørge tilbage: Er det rimeligt? Er det en rimelig måde at behandle mennesker på, at man, fordi man trækker et forkert lod i tilværelsen, ender i et hjørne, fuldstændig blottet for rettigheder?

(Kort bemærkning):

Erik Larsen (V):

Jeg vil gerne sige til hr. Villy Søvndal, at jeg ikke med et eneste ord i min ordførertale har nævnt ordet privatisering. Jeg er af den klare opfattelse, at udlicitering er noget ganske andet, for der er ingen tvivl om, at det stadig væk er en kommunal eller amtskommunal opgave, og at ansvaret er placeret entydigt hos disse instanser. Det gennemgående i hele socialministerens lovforslag er også en klar ansvarsplacering hos de kommunale parter.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg vil sige til hr. Villy Søvndal, at selvfølgelig skal ledige også have deres rettigheder, og selvfølgelig har de også nogle pligter, på samme måde som det offentlige har nogle rettigheder og nogle pligter.

Men jeg vil gerne vende spørgsmålet om og sige: Hvad er det for rettigheder, hr. Villy Søvndal savner? Som jeg læser forslaget om aktiv socialpolitik, står der f.eks. i § 23:

»I tilbud om aktivering, bortset fra jobtræning, der har en sammenhængende varighed på 12 måneder eller mere, skal der ud over den fastlagte aktiveringsperiode indlægges en friperiode på 1 måned.«

Det vil sige, at de, der er ude i aktiveringstilbud, hvert år har en måneds ferie, og der står endda i paragraffen, at det skal aftales med den aktiverede, hvornår han ønsker at holde sin ferie, altså en klar rettighed til, at man, selv når man er ledig og går rundt og får pengene af skatteyderne, også har mulighed for at få en måneds ferie om året.

Til personer i jobtræning udbetaler arbejdsgiverne overenskomstmæssig løn. Det fremgår også klart og tydeligt af forslaget her, og når man blader videre, står der: »Når kommunen eller amtskommunen har givet tilbud om et skånejob med løntilskud, fastsættes løn og øvrige arbejdsvilkår, herunder arbejdstiden, ved aftale mellem arbejdsgiverne og den ansatte.«

Det er jo i hvert fald en direkte forhandling om, hvor meget man skal have i løn. Så står der ganske vist også, at dette skal ske i samarbejde med de faglige organisationer, og så kan man sige, at forhandlingsretten alligevel er frataget dem. Men et eller andet sted ligger der jo en forhandling i det her, selv om arbejdsmarkedets parter skal ind og blande sig. Det synes vi i Fremskridtspartiet er forkert, men det kan vi jo diskutere under viderebehandlingen.

Der er altså allerede en række rettigheder til stede. Kan vi få at vide, hvad det er for rettigheder, som hr. Villy Søvnald savner? Ellers bliver det bare sådan en floskel, at SF på grund af sin historie og sit partis ideologi er nødt til at sige, at der mangler noget.

(Kort bemærkning).

Jørn Pedersen (S):

Jeg skal ikke gentage hr. Tom Behnkes argumenter om, hvilke rettigheder der er på dette område, som hr. Villy Søvnald ikke synes er rettigheder. Men jeg vil godt spørge hr. Villy Søvnald helt konkret, om SF ikke mener, at når man nu har ret til at holde en måneds aktiveringsfri, er det et fremskridt i forhold til nu.

Og så savner jeg, men det kan være den manglende tid, der er skyld i det, svaret på: Har det ikke interesseret hr. Villy Søvnald, at de kommuner, der har kørt med udbetalingskompetence – der er vistnok tale om 27 – faktisk kommer med tilbagemeldinger om, at det er gået rigtig godt, oven i købet på de områder, hvor det måske kan være svært at tilkende førtidspension? Det, der er tale om nu, er de allernemteste tilfælde, hvor det er åbenlyst, at det er en pensions sag, vi taler om. Det har været de lette sager, der er blevet behandlet i det system, og der er faktisk gode erfaringer. Vil SF ikke være med til at sige: Lad os så undersøge, om det ikke var en positiv vej at gå?

Så vil jeg godt sige til hr. Villy Søvnald, at når vi nu skal høre så meget om høringssvar, har jeg ligesom hr. Villy Søvnald også læst dem. Er det ikke korrekt opfattet, at man i den danske fagbevægelse har været interesseret i de koordinationsudvalg, der skal nedsættes for at følge og rådgive i denne proces?

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Til hr. Erik Larsen: Jeg skelner ikke knivskarpt mellem privatisering og udlicitering. Det beklager jeg, men det skyldes selvfølgelig, at vi ikke bryder os voldsomt meget om det på det sociale område. Vi bryder os ikke om at gå den vej. De steder, hvor vi er gået længst, er vel på børn og unge-området, på anbringelsesområdet. Jeg savner den analyse, der siger, at det har vi opnået fantastisk sociale fremskridt ved. Tvindimperiet er vel det bedste eksempel på, hvad der sker, hvis det får lov at blomstre frit. De har været storentreprenører på det sociale område. Jeg har ikke hørt Venstre og De Konservative rose dem voldsomt.

Må jeg så sige til hr. Tom Behnke, der spurgte om, hvad det er for rettigheder, SF savner: Vi savner retten til, at hvis man er på arbejdsmarkedet som aktiveret ung, optjener man dagpenget. Vi savner retten til, at hvis man er i et skånejob, optjener man dagpenge, ligesom alle andre mennesker gør. Vi savner retten til, at hvis man er i et skånejob som 54-årig, optjener man retten til efterløn, ligesom alle andre grupper gør. Ellers er det jo meningsløst, at vi snakker om ligebehandling af f.eks. handicappede. Hver gang det kommer dertil, at det koster lidt at give ligeberettigelsen, står vi i realiteten af.

Til hr. Jørn Pedersen, der spurgte: Er der slet ikke positive konklusioner på udlægningen af pensionsområdet? Jo, men jeg synes, de er blandede. Jeg anerkender det positive i den kortere sagsbehandlingstid. Problemet er, at vi vil få meget store forskelle i afgørelserne på pensionsområdet. Men til det vil jeg bare sige, at al min sociale erfaring siger mig, at på et tidspunkt bliver de forskelle så store, at vi ikke længere vil acceptere, at afhængig af, hvilken kommune man bor i, bliver der nogle kommuner, hvor man let får en pension, og nogle kommuner, hvor det bliver voldsomt besværligt.

Jeg anerkender selvfølgelig også, at der er positive dele i LO's høringssvar. Det, jeg fremdrog, var det vigtige hovedbudskab, og det kan ikke aflæses som positivt.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Hr. Bjørn Elmquist som ordfører.

Bjørn Elmquist (RV):

En af de meget store arbejdsopgaver, som regering har sat sig for i disse år, har været en velfærdsreform. Det er en af de ting, som mit parti, Det Radikale Venstre, har lagt meget stor vægt på, og det er vores opfattelse, at det, vi har på dagsordenen i dag, er endnu et forsøg på at få reformeret velfærdssystemet i Danmark. Som det lykkedes i efteråret 1995 på arbejdsmarkedsområdet med opfølgingsarbejde igennem hele 1996, er vi nu gået i gang med det på socialpolitikens område.

Vores bistandslov har eksisteret i mange år. Den har ikke stået stille, den har så at sige ikke fået lov til at være i fred. Der har været mange ændringsforslag undervejs, og der er også gennemført ændringer, og det er vores opfattelse, at vi nu er nået dertil, at den 20 år gamle bistandslov skal høre op. Vi har tre lovforslag plus et fjerde med i dag, og de tre udgør det store lov-

kompleks, som i hvert fald, for så vidt angår systematikken og regelforenklingen, burde kunne møde opbakning fra alle sider.

Vi er inde på et område, hvor man kan sige, at der næsten pr. natur er tale om yderst komplicerede forhold. Der er masser af mennesker, der er masser af medarbejdere, der er masser af ansatte, der løber sur i systemet, og derfor er det en af de ting, vi gerne vil sætte en tyk streg under at hilse velkommen: at vi får en systematik og en forenkling på området, som er yderst tiltrængt. Det bliver klarere, mere forståelige og mere administrerbare regler, der kommer til at gælde.

De tre hovedlove har fundet nyttig inspiration mange steder fra. En af de ting, jeg gerne vil pege på, er Socialkommissionens arbejde, ikke fordi vi hermed fra radikal side vil påstå, at Socialkommissionens forslag bliver gennemført til punkt og prikke – så langt fra – og det er jo heller ikke os alle sammen, der er enige i, at det skulle ske, men der er i hvert fald megen god inspiration at hente her.

En af de ting, som vi har lagt vægt på fra starten, har været, at forebyggelse og individuel involvering og engagement skulle være nøgleordene. Det skulle være sigtet med det: Væk fra personlig umyndiggørelse, ikke formelt ganske vist, men reelt, den passiviserende form for formynderi, og bort fra den passive forsørgelse uden målrettede og tilpassede udfordringer, der førte til menneskelig nedværdigelse og udsigtsløshed.

Den marginalisering, som vi desværre har måttet konstatere, der har været, er i vidt omfang udsprunget af disse forhold, naturligvis også hjulpet på vej af en til tider ganske uheldig, til tider ganske ødelæggende økonomisk udvikling, hvor arbejdsløsheden bredte sig.

Heldigvis er vi kommet over i en anden fase. Vores generelle økonomiske politik har sat gang i det, og vi har så også fundet det nødvendige flertal, som var en forudsætning for, at vi kunne få gennemført reformen på arbejdsmarkedsområdet. Nu skal vi så se, om det kan lykkes at finde det nødvendige flertal til det, vi er i gang med på det sociale område.

Det tegner ikke helt mørkt, og det skal jeg komme tilbage til om lidt. Vi har været inde i et forløb, inden lovforslagene er blevet fremsat. Først en fase internt i regeringen, og her vil jeg som ordfører for det ene af de to nuværende regeringspartier gerne kvittere for et godt samarbejde. Jeg vil også godt inddrage CD i det og sige, at mens de endnu sad i regeringen, forløb

dette arbejde også godt. Det har jo strakt sig helt tilbage fra den tid, hvor CD også var med.

Der har så været høring af instanser uden for, og metoden, man anvendte, var måske lidt ultraditionel. Det, der blev sendt ud i første omgang, var i meget vidt omfang udarbejdet på embedsmandsniveau, men det gjorde det til gengæld også muligt uden de store politiske sværdslag – og hvis vi skal sige det ligeud: uden de store politiske ansigtstab – at imødekomme en stor del af de høringsvar, der kom.

Relevante indsigelser og gode forslag er i meget vidt omfang imødekommet efter den første høringsfase, og da den var overstået, begyndte det mere politiske arbejde, som også meget hurtigt bevægede sig over i kontakt til begge sider i salen: til V og K til den ene side, og til den anden side SF og Enhedslisten.

Vi har undervejs kunnet konstatere nok så konstruktive udmeldinger, ja, en overgang kunne vi endda læse i avisen, at man fra konservativ side følte, at det, der lå på bordet, var – jeg tror, ordene faldt nogenlunde, som jeg siger det nu – som skrevet ud af det konservative principprogram. Men det fik vi så senere at vide nok var en overfortolkning. I hvert fald var det sådan, at da vi så ikke gik det sidste stykke af vejen, men ministeren med fuld opbakning fra regeringspartierne besluttede at fremsætte forslagene, som de var, kom der lidt mere knubbede ord. Men jeg har i dag da lagt mærke til, at der stadig er en konstruktiv stemning.

Jeg skal så sige nogle få ord om de tre hovedlovforslag, vi behandler her:

For det første er der aktiveringslovforslaget, som vi ser som et forslag, der ligger fuldstændig i forlængelse af det, vi havde på arbejdsmarkedsområdet, og hvor bistandsklienter aktiveres ved hjælp af en egnet handlingsplan. Og her mener vi også, at i det omfang der stadig er tilfælde, hvor det kan hævdes, at det ikke kan betale sig at gå fra passiv offentlig forsørgelse til aktiv beskæftigelse, skal vi have dem på bordet og have dem væk. De resttilfælde, der måtte være, må ikke få lov til at leve videre, for de giver næring til myterne om velfærdssamfundets overflødighedshorn.

Og der er mange kloge bestemmelser i forslaget. F.eks. synes jeg, sigtet om at medinddrage de klienter, som skal aktiveres, er meget klogt, og det er også vigtigt, at man dér prøver at tage højde for, at der skal være noget, som kan motivere de pågældende, for skal de aktiveres uden at være motiverede for det, er det temmelig

udsigtsløst. På den baggrund har vi da også hørt meget på, hvad både SF og Enhedslisten undervejs har sagt om, at klager over en handlingsplan bør have opsættende virkning.

Men det er altså også vores opfattelse, at man på den måde kan komme ud i situationer, hvor den faste hånd – eller hvad vi nu skal kalde det, som gerne skulle kunne anes her – som skal tages i brug for at få folk inspireret til at blive engageret, let kan forsvinde. Men omvendt kan vi da også godt se det uholdbare i den situation, at man klager over en handlingsplan, men alligevel kommer i gang med handlingsplanen og eventuelt bliver færdig med den og der så kommer en klageafgørelse, der giver én ret. Det kan vi ikke have, men det mener vi altså også vi har taget højde for med forslaget om retssikkerhed og administration på det sociale område.

Om forslaget om social service er det væsentligt at sige, at her fokuseres der på samfundets svage, som der med støtte og bistand sikres mulighed for at fungere så tæt på almindelige borgeres vilkår, som det overhovedet kan lade sig gøre.

Forslaget om retssikkerhed og administration synes vi også er godt, og vi ser det i høj grad i sammenhæng med den udvidelse af Ombudsmandens beføjelser på det kommunale og amtskommunale område, der skete pr. 1. januar, for når Ombudsmanden får klager over kommunale og amtskommunale afgørelser direkte fra borgerne, har han hermed et skelet at hænge dem op på, når han skal afgøre, om der foreligger god forvaltningspraksis.

I den forbindelse vil vi gerne pege på behovet for efteruddannelse af de kommunale medarbejdere, og vi synes, det vil være nyttigt, at kommunerne enten selv opretter eller bidrager til, at der oprettes efteruddannelseskurser, og derfor er det også vigtigt, at vi får en tilpas lang indkørfase fra vedtagelsen af disse nye bestemmelser i Folketinget til deres ikrafttræden.

Og med hensyn til førtidspensionsbestemmelserne vil vi fra Det Radikale Venstres side gerne være med til en endnu videregående reform end det, der ligger i forslagene her, men i øjeblikket er det nok klogt at nøjes med at gabe over det, som vi mener vi kan klare, og at den øvrige førtidspensionsreform så kommer på et senere tidspunkt.

Til slut synes jeg godt, jeg kan tillade mig at sige, at fordrageligheden i og for sig råder. Der har ganske vist været mange korte bemærknin-

ger med mange spørgsmål, men jeg fornemmer stadig væk, at det på en række af disse områder er muligt at få det brede forlig, som er nødvendigt for, at disse love kan få en bærekraft og varighed i det danske samfund, som ikke gør hele denne store aktivitet omsonst.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Der var en enkelt ting, der overraskede mig i hr. Bjørn Elmquists indlæg, og det var det, han sagde om inspirationen fra Socialkommissionen, og når det overraskede mig, var det, fordi fru Aase Olesen, som jo var formand for Socialkommissionen og vel også partifælle med hr. Bjørn Elmquist, på et Askovmøde sidste sommer, som jeg deltog i, og hvor man diskuterede socialreformen, kom med følgende salut:

For det første: Pas på med at gøre aktive-ringstanken til en omfattende tvangstanke, for det, man risikerer med det, er at udstøde nogle af de grupper, der har brug for ikke at blive udstødt! For det andet: Hvorfor er arbejdsmarkedets parter ikke inddraget i højere grad? Og hvorfor er ambitionsniveauet ikke at gøre noget ved den udstødning, der blev belyst i Socialkommissionens rapport?

Nu er det selvfølgelig en kendt øvelse for De Radikale at ændre standpunkt, men medmindre dét er sket, har jeg svært ved at forstå, hvordan man kan tage Socialkommissionens formand til indtægt for det her.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Jeg sagde nu ikke, at Socialkommissionens *formand*, men faktisk, at Socialkommissionens *arbejde* har inspireret os, men det kan jo tage karakter af pindehuggeri.

Og det er faktisk vores faste vurdering i Det Radikale Venstre, at vi har fundet inspiration til disse reformforslag i dette arbejde, for dér er der tanker om aktivering, om at få folk ud af en passiv forsørgelsessituation og om, at det ikke alene drejer sig om at få dem ud på arbejdsmarkedet, men også om, at det skal ske i en bredere sammenhæng og være mere målrettet, og at man i de tilfælde, hvor det ikke bare er et spørgsmål om, at de ikke har et arbejde, men også om, at de mangler uddannelse eller erhvervskompetence, også skal tage fat på dét. Det føler vi var den røde tråd, der gik igennem Socialkommissionens arbejde.

Og med hensyn til arbejdsmarkedets parter, så er de da inddraget, for der kommer jo koordinationsudvalg, og de er også med i forskellige andre sammenhænge. Så vi synes ikke, de er glemt, og vi håber da også, at mange af de job, som de, der skal aktiveres, skal ud i, bliver noget, som arbejdsmarkedets parter selv skaber.

Tom Behnke (FP):

Det bliver et spændende forløb med disse fire lovforslag, for vi hørte jo hr. Jørn Pedersen stå her og læse eventyret om kejserens nye klæder op, og det forlød jo, at Fremskridtspartiet er et meget uansvarligt parti, som man ikke kan regne med, for Fremskridtspartiet vil ikke være med til at tage det økonomiske ansvar, når vi taler om finansloven, og når vi taler om økonomi i det hele taget, og sådan kan man selvfølgelig godt udlægge det, og derfor er der selvfølgelig også mange mennesker, der tror, at Fremskridtspartiet er et dybt uansvarligt parti, men i virkeligheden forholder det sig jo omvendt, for hvad er det, Fremskridtspartiet ikke vil være med til? Fremskridtspartiet vil ikke være med til, at det offentlige år efter år kører med underskud og oparbejder en større og større gæld.

For staten har jo en gæld på op imod 800 mia. kr., og hvem skal betale de penge tilbage? Ja, det er der kun de kommende generationer til at gøre. Og er det meget ansvarligt, at man gennem årene har ført en politik, der har bevirket, at det offentlige i dag skylder 800 mia. kr. væk, og er det meget ansvarligt, at man hvert år vedtager en finanslov med et dundrende underskud? Nej, selvfølgelig er det ikke det, men det er det, flertallet af partierne her i Folketinget gør.

I Fremskridtspartiet føler vi, at det er ansvarligt at sætte tæring efter næring og at sørge for, at der er balance i økonomien, og hvis det så udelukker Fremskridtspartiet fra at være med i forhandlingerne, ja, så er der ikke noget at gøre ved dét.

En anden ting, som jeg synes er lidt beklagelig, er, at vi her i løbet af en eftermiddag skal forsøge at diskutere os igennem fire lovforslag, som er lige så omfattende som en ændring af grundloven, og den ville man jo ikke bare ændre på en eftermiddag. Jeg synes, der er sat for lidt tid af til det, og jeg synes, det er synd, at de fire forslag er klumpet sammen i én behandling, hvor man så må prøve at holde sig inden for den taletid, der er. Deraf kommer jo også de meget korte og overordnede ordførertaler.

Men som jeg ser de fire lovforslag, har ministeren forsøgt og er også i et vist omfang nået frem til, at vi her får en klargøring af de regler, der er på det sociale område, således at man både som bruger og som den, der skal administrere denne lovgivning, nemt kan se, hvor man i det enkelte tilfælde passer ind, og hvilke rettigheder og pligter både det offentlige og den, som skal modtage hjælp og ydelser fra det offentlige, har.

Den tydeliggørelse af rettigheder og pligter synes jeg er kommet godt til udtryk i de fire forslag. Jeg synes, ministeren har ramt temmelig godt på det punkt.

En del af lovgivningen er naturligvis en videreførelse af de eksisterende regler, men der er også kommet en masse nyt ind i den. Ikke desto mindre mener jeg, at ministeren har formået at fastholde princippet om, at det skal være enkelt og overskueligt, sådan at alle kan følge med i, hvad det er, der står i disse love.

Og de fire forslag, der nu foreligger, handler dels om retssikkerheden, dels om den sociale service og dels om aktivering af de ledige, og sidst, men ikke mindst, handler de om alle pensionsordningerne.

Og når jeg ser på retssikkerheden, må jeg jo sige, at i den tid, hvor jeg har siddet i Folketinget, har jeg stort set aldrig haft en dag, hvor en utilfreds borger ikke har ringet til mig for at klage over den behandling, som den pågældende borger har fået i kommunen, og det er i reglen, fordi vedkommende står uforstående over for den afgørelse, der er truffet, eller ikke fået tilstrækkelig vejledning eller måske endda har fået forkert vejledning, og det synes jeg er udtryk for, at der er et eller andet galt med hensyn til retssikkerheden, at jeg daglig skal ringes op af borgere, som ikke kan forstå den afgørelse, de har været udsat for, og som er utilfredse med det, der er sket, for det må jo på en eller anden måde bero på, at vedkommende enten har fået en mangelfuld og eller en forkert oplysning fra det offentlige.

Dér er det utrolig vigtigt – og det synes jeg bliver præciseret i forslaget fra ministeren – at kommunen gør sig klart, at hvis der skal komme nogle lykkelige mennesker ud i den anden ende, hvis folk, der beder om hjælp fra det offentlige, bagefter skal føle, at de har fået en god service og er kommet videre, så er det meget vigtigt, at den vejledning, de får, er korrekt og rigtig.

Men jeg synes også, der mangler en del, når vi taler om retssikkerheden; hr. Villy Søvnald har

været inde på det, og meget af det, han har sagt, er jeg enig i. Der mangler det, at når det offentlige har en pligt til at yde en eller anden service eller ydelse, bør det så også medføre, at der ligger en ret på den anden side. F.eks. har kommunerne jo pligt til at yde hjemmehjælp, men der er ikke nogen, der har ret til at modtage hjemmehjælp.

Og når vi så ser på de ældreråd og klageråd, som man med fanen højt hævet fik nedsat – nu blev der endelig gjort noget for de ældre! – så viser det sig jo, at de klageråd, der er nedsat, er tandløse kaffeklubber, der ikke har nogen som helst effekt. For de kan godt nok modtage klager, som de kan sidde og diskutere over en kop kaffe, men så kan de i øvrigt ikke foretage sig andet. De kan ikke lave om på afgørelserne, de kan ikke komme med præcise henstillinger til kommunen om, at det og det skal laves om, osv. Og derfor er det lidt synd, at det ikke bliver ført ordentligt igennem, for det, man så yderligere har gjort her, er blot at foreslå, at man nu også i amterne skal have lignende råd, som så også bare skal være nogle tandløse råd!

For at illustrere lige præcis det, at borgerne kan komme i klemme i systemet, har jeg taget en tilfældig sag med, som jeg havde i mine gemmer. Den drejer sig om en borger i Høje Tåstrup Kommune, som efter i en periode at have modtaget boligsikring får ændrede økonomiske forhold og derfor henvender sig på kommunen og siger: Min økonomi har ændret sig, og derfor skal vi lige have de ting på plads, for så er jeg ikke længere berettiget til de ydelser. Og med hensyn til boligsikringen meddelte man allerede ved kvikskranken – som jo er blevet meget moderne på rådhusene, og det synes jeg er en god ordning – manden, at det skulle man nok tage sig af, og man skulle nok sørge for, at beskeden blev givet videre.

Men manden modtager stadig væk boligsikring, og da der er store ændringer i hans økonomiske forhold, bemærker han ikke, at der ikke er blevet gjort noget ved det; men da året så er gået, siger kommunen altså, at han ikke bare skal betale pengene tilbage for de seks måneder, hvor han ikke var berettiget til boligsikring, nej, han skal sandelig betale dem tilbage for hele det år, der er gået, og det står manden jo noget uforstående over for, for han havde jo meddelt kommunen, at hans økonomiske forhold var ændret. Men kommunen påstår, at det må han have glemt at fortælle dem, og er meget hårdnakket og spidsfindig i den sammenhæng, og det er

ikke rimeligt, for den service, der bliver givet, har også meget at gøre med den retssikkerhed, der bliver ydet.

Et princip, som ministeren nu gennemfører, er det enstrengede klagesystem, og jeg synes, det er både godt og rigtigt, at der bliver et enstrengt klagesystem, hvor alle kan følge med i og forholde sig til, hvad det går ud på. Men jeg håber ikke, at det bliver så stramt, at der ikke kan forekomme undtagelser, for det er ganske vist et godt princip, men det skal altså kun være et princip.

Noget andet, som jeg også synes er godt, er, at der nu kommer nogle opstramninger med hensyn til den hastighed, hvormed afgørelserne skal træffes.

Men noget, som jeg ikke synes er så godt, er, at man i en sociallovgivning foreslår, at der skal nedsættes koordinationsudvalg til den forebyggende arbejdsmarkedspolitiske indsats, for det mener jeg ikke hører hjemme i en sociallovgivning, men i anden lovgivning.

Og som jeg var inde på før, synes jeg også, det er forkert, at amtskommunerne skal nedsætte brugerråd på samme måde, som man har dem i kommunerne, for det er ikke noget, der har den store effekt. For hvis det skal have en effekt – og det synes vi det skal have, for vi synes i og for sig, det er rigtig godt, at man har nedsat de råd – så skal man føre linjen igennem og sørge for, at det for det første er uvildige råd, og for det andet, at de har kompetence til at ændre de afgørelser, der bliver truffet.

Så samlet set er der meget godt i forslaget omkring retssikkerhed. Der er nogle ting, vi ikke er enige i i Fremskridtspartiet, og vi vil stille ændringsforslag til det, og der er også nogle tendenser i forslaget, som vi ikke er helt enige i.

Når vi taler om den sociale service, så er det Fremskridtspartiets opfattelse, at de, som kan klare sig selv, skal klare sig selv. Omvendt skal det også være sådan, at de, der virkelig har brug for hjælp, også skal have den nødvendige hjælp dels til, at de kan komme tilbage på arbejdsmarkedet, men også til, at de kan få et godt og værdigt liv igen.

Og her taler vi jo om de mest udsatte, som i dag ikke får den nødvendige hjælp; det er de sindslidende, det er narkomanerne, det er de hjemløse. Man har lavet nogle forsøg rundt omkring, hvor man har tilbudt de hjemløse, at de kan bo i de flygtningelandsbyer, som nu er nedlagt rundt omkring, efter at flygtningene er blevet flyttet ud i andre lejligheder, og det har jo

vist sig, at det har været en succes, og det synes jeg man skulle fortsætte med at gøre i hele landet.

Når vi taler om dagtilbud til børn og børnepasning, så er det vores opfattelse i Fremskridtspartiet, at vi skulle prøve at gå en anden vej, end man gør i øjeblikket. Vi synes, at det var bedre, at forældrene fik ansvaret for at betale en større del af pasningen af børnene, og at man så til gengæld lavede nogle markante skattelettelser, så der blev en reel valgfrihed i forhold til, om man selv vil passe sine børn, eller man vil lade andre om at gøre det.

Jeg vil også pointere, at vi savner, at der bliver lagt mere vægt på udlicitering, udlicitering ikke bare for udliciteringens egen skyld, men fordi udlicitering giver en bedre service. F.eks. omkring de personlige hjælpemidler kunne vi godt tænke os, at der var en større valgfrihed. Det har ministeren så også sørget for; ministeren har faktisk lavet nogle rigtig gode paragraffer i forhold til personlige hjælpemidler. Vi støtter meget, at man kan købe hjælpemidlerne et andet sted og så få refunderet det, som kommunen normalt betaler for hjælpemidlerne.

Men af en eller anden mystisk årsag er der et bestemt hjælpemiddel, man har undladt, som er omtalt i et stykke for sig selv, og det er høreapparaterne. Hvorfor laver man en og flot, rigtig god paragraf og udtager så lige præcis høreapparaterne? Der ligger jo et forslag i Folketinget fra Fremskridtspartiet om, at der skal gælde de samme betingelser som ved de andre hjælpemidler. Der er altså behov for større valgfrihed, og det gælder ikke mindst på hjemmehjælpsområdet og når vi taler om hjælpemidlerne.

Omkring aktivering – det bliver nok det sidste, jeg når at omtale, for jeg kan se, at taletiden er ved at være gået, selv om der jo er masser at sige – er det Fremskridtspartiets opfattelse, at det altid skal kunne betale sig at gå ud og få et rigtigt arbejde. Derfor er vi i Fremskridtspartiet utilfredse med, at man går ind og så siger, at de, der kommer ud i aktivering, skal have overenskomstsmæssig løn. Det vil ikke være rimeligt, at de får det.

Det andet, vi synes er forkert, er, man går ind med den 10-krone, at man går ind og belønner med yderligere 10 kr. for dem, som kommer ud i aktivering. Det er ikke rimeligt, at man laver det på den måde. For os at se er det vigtigt, at det altid vil kunne betale sig at gå ud og få et reelt arbejde.

Og nu er min taletid som sagt opbrugt, og det er lidt ærgerligt, for der var jo rigeligt andet og mere at sige; men det må så vente.

Bruno Jerup (EL):

Vi havde også håbet på, at vi havde behandlet de her lovforslag på en lidt anden måde, som hr. Tom Behnke også var inde på. Men til en start kan vi jo sige, vi ligesom SF også havde set frem til, at man i stedet for havde lavet en socialreformkommission, som kunne have arbejdet med problemet.

Man kan selvfølgelig altid diskutere, hvad der er lang tid, og det er der åbenbart forskellige synsvinkler på, men i hvert fald historisk set har man jo tidligere brugt væsentlig længere tid på at lave egentlige sociale reformer. Det kan selvfølgelig være, at man fra ministerens side betragter dette her som nogle mindre ændringer, men jeg synes nu alligevel, der er en del ændringer i lovforslagene tilsammen.

Jeg vil prøve at sige noget om de fire lovforslag, og det, jeg ikke når, vil jeg så tage i anden runde, så det alligevel kommer med.

Enhedslisten er enig i grundtanken i det første lovforslag omkring retssikkerhed og administration på det sociale område. Vi synes, det er positivt, at man fastlægger nogle overordnede sagsbehandlingsrammer, og at der kommer et enstrengt ankesystem på det sociale område. Det er i øvrigt et fremtrædende princip i Enhedslistens socialpolitik. Borgerne skal vide, hvad de har ret til, og de sjældne tilfælde, hvor der kan være tvivl, skal der være et entydigt og gennemskueligt klage- og ankesystem.

Det her lovforslag bevæger sig ind på den rigtige vej, men der er en række elementer i lovforslaget, som ikke er acceptable, ligesom det selvfølgelig også er svært at se forslaget løst fra de tre andre lovforslag, som det skal bruges på.

Vi er enige med ministeren i, at det kan være en god idé at oprette koordinationsudvalg både lokalt og centralt, men vi er ikke enige i den sammensætning, som ministeren foreslår. Vi synes, at brugerne er alt for svagt repræsenteret. F.eks. synes vi, at Landsorganisationen af bistandsklienter også skulle ind, og vi synes også, at f.eks. FTF mangler i de lokale koordinationsudvalg. FTF omfatter jo lige præcis en af de faggrupper, som i deres daglige arbejde er – hvad skal vi sige – i kontakt med den sociallovgivning, som det her drejer sig om, og med brugerne.

Vi har også bemærket, at ministeren åbner op for, at andre ud over LO og DA, De Samvirken- de Invalideorganisationer, de praktiserende lægers organisationer og Arbejdsmarkedsstyrel- sen kan være repræsenteret, men vi ønsker ikke, at det skal være op til den lokale goodwill, om f.eks. FTF og brugerne bliver repræsenteret. Vi synes sådan set, det burde stå mere direkte i loven.

Det ville efter vores opfattelse være et kvali- tativt løft for denne lov, hvis man får fastslået, at alle kommunale afgørelser kan ankes, og der bør fastsættes frister for, hvor lang tid der må gå, fra en sag er anket, til der foreligger svar. Derudover bør en anke i nogle tilfælde have opsættende virkning. Det gælder også inden for området med de ældre og med hjemmehjælpen. De nuværende ældreråd og klageråd, som flere også har været inde på, er ikke stærke nok i deres funktion.

Enhedslisten ønsker, at klagerådene får reel kompetence, så der indføres en reel ankeadgang for afgørelser om tildeling af hjemmehjælp. Hvis vi mener det alvorligt, at borgeren skal have hjælp til personlig hjælp og pleje, praktisk hjælp og støtte og hjælp til at vedligeholde fysi- ske og psykiske færdigheder samt tilbud om afløsning og aflastning af pårørende – og jeg citerede dér – så bør borgeren også have en mulighed for at prøve kommunens afgørelse om hjælp hos en reel ankeinstans.

I øvrigt mener vi, at vurderingstemaet for en anke vedrørende aktivering bør være, at den konkrete aktivering forbedrer borgerens erhvervsmuligheder, og ikke, om der er tale om et rimeligt eller urimeligt tilbud. Det mener vi sådan set ikke er det væsentlige. Man må lige- som se på, hvad det skal føre frem til, og det skal altså forbedre borgerens erhvervsmulighe- der. En løsning kunne være at bruge de samme regler, som man i dag bruger f.eks. i forhold til lov om aktiv arbejdsmarkedspolitik.

Samtykkereglerne i afsnittet om oplysnings- pligt m.v. er uklare. Hvis administrationsloven vedtages, har vi dobbeltregler vedrørende sam- tykke og medvirken, fordi der findes tilsvarende regler i forvaltningsloven. Det kan måske fore- komme forvirrende for nogen. Forvaltnings- lovens samtykkeregler handler udelukkende om konkret samtykke. Ministeren kunne oplyse om det, så vi kunne få at vide, hvad det faktisk betyder, og om lovforslagets regler handler om konkret samtykke, eller om de i virkeligheden handler om generelt samtykke; det kan man ikke se ud fra sammenhængen.

I § 4 tales om borgerens ret til mulighed for medvirken. Også på det punkt finder vi regler i forvaltningsloven, som er mere præcise end lov- forslaget formulerer. Det er muligvis utilsig- tet, men vi synes, man kunne stramme op på det.

Ideerne i §§ 5 og 6 om at få lavet helhedssyn og helhedsvurdering er vi tilhængere af. Det mener vi er en god vej at gå, selv om man selv- følgelig må understrege, at det betyder, at der vil komme nogle ekstra krav om løbende efter- uddannelse af personalet, hvis den kommunale forvaltning skal kunne leve op til sådan et krav.

I lighed med en lang række sociale organisa- tioner ønsker Enhedslisten, at der indføres fag- lig revision, således at det sociale arbejde i kom- munerne følges. Vi opfatter bestemmelsen om koordinering af praksis i kapitel 11 som et første forsøg på dette, men er bekymret for, om der kun er tale om lidt varm luft. Hvis den sociale ankestyrelse skal blive i stand til at lave reel fag- lig revision, er der brug for en udvidelse af medarbejderstaben f.eks. med socialfagligt per- sonale.

Enhedslisten ønsker, at der bliver gjort forsøg med frit valg af f.eks. sagsbehandler, som jeg tidligere har nævnt, og vi mener, at det naturligt må høre hjemme i denne lov om social admini- stration.

Som noget nyt bliver Børnerådet også i denne lovgivning indført ved lov, idet det i § 88 næv- nes, at ministeren skal nedsætte et børneråd. Vi havde nu hellere set, at ministeren var kommet med en selvstændig lov, eller rettere havde vi helst set, at statsministeren var kommet med et selvstændigt lovforslag. Det skyldes, at Enheds- listen finder, at børnerådet eller den instans, der skal tage sig af børns rettigheder, skal være en uafhængig instans, der kan arbejde for at sikre børns rettigheder i lighed med f.eks. Ligestil- lingsrådet.

Vi opfatter ikke børns rettigheder alene som socialpolitiske; der er også kulturelle, undervis- ningsmæssige, miljømæssige og retspolitiske elementer for bare at nævne nogle. Vi ønsker derfor – i stedet for et børneråd under Socialmi- nisteriet – at der oprettes en uafhængig instans, og det har vi sådan set tænkt os at fremsætte lovforslag om inden for kort tid, når vi har fået den evalueringsrapport, som indtil videre ikke har kunnet komme ud af Socialministeriet. Men jeg ved, at den ligger derovre, og jeg håber på, vi snart får den, så vi kan fremsætte vores lov- forslag.

Omkring forslaget til lov om social service kan vi sige, at det rummer en række gode elementer, men det kniber, hvis man kigger på nogle af elementerne i forslaget.

Det er jo sådan, at man diskuterer en del omkring rådgivning, og dér kan man jo se, at det i hvert fald på nuværende tidspunkt kniber gevaldigt med at få afsat de nødvendige personaleressourcer til at løfte rådgivningsopgaven, selv om man faktisk siden den 1. april 1976 har haft en pligt til at tilbyde alle børn og voksne rådgivning. Det hører desværre til undtagelserne, at man har indrettet et åbent og venligt rådgivningsmiljø internt i socialforvaltningerne eller eksternt i særlige lokaler.

Vi ønsker at sikre, at alle kan få anonym rådgivning, når behovet opstår. Vi tror kun, at en sådan målsætning kan opfyldes, hvis kommunerne får et økonomisk incitament til at prioritere området. Derfor ønsker vi refusion af lønudgiften til rådgivningsområdet; det er i hvert fald en vej at gå for at få en uafhængig rådgivning til borgerne.

Omkring dagtilbudene er vi glade for, at der er kommet en god formålsparagraf, og hvis man samtidig besluttede, at arbejdsmiljølovens krav også skulle gælde for børnene, var der en vis sikkerhed for, at de fysiske rammer ville være af en sådan karakter, at formålsparagraffen kunne opfyldes, hvis de fornødne personaleressourcer var til stede.

Det største problem på det område – og det er ganske afgørende for Enhedslisten – er, at det nødvendige antal pladser ikke er lig med det antal pladser, der er behov for. Vi ønsker, at alle børn sikres ret til pædagogisk dagtilbud, ligesom de har ret til plads i folkeskolen; det ville i øvrigt være helt i tråd med FN's børnekonventions ligebehandlingsbestemmelser. Når man ser den meget smukke formålsparagraf, kan det jo undre, at man ikke fra ministerens side har konkluderet, at dette burde være et gode for alle børn; men det har man åbenbart ikke ønsket at tage med.

For de handicappede børns vedkommende er det vigtigt for Enhedslisten at understrege, at forældre til handicappede børn får fuld økonomisk kompensation for merudgifter. Når en forælder vælger i en periode at passe et handicappet barn i hjemmet, tænker familien sjældent på, at det i værste fald kan betyde, at der intet forsørgelsesgrundlag er efter pasningsperiodens udløb.

Vi ønsker, at a-kasselovgivningens skal indrettes således, at en pasningsperiode med løn-kompensation bliver en død periode, således at man bevarer sin dagpengere. Det tror vi kunne være et vigtigt skridt i retning af at give støtte til de handicappede.

Vi er også noget utrygge ved den måde, hjemmehjælpsområdet administreres på i dag, og lovudkastet beroliger os ikke. Hjemmehjælpsområdet er stadig væk et område totalt uden retssikkerhed, som jeg også har omtalt det ved det tidligere lovforslag. Vi kunne godt ønske os, at der faktisk blev lavet en lovbestemmelse om, at der skulle være et cirkulære, der klart beskrev, hvilket sortiment, hvilke ydelser kommunen som minimum skulle tilbyde sine borgere, så man havde noget at holde sig til.

Jeg kan desværre ikke nå mere i denne omgang. Jeg vil komme med resten af min ordførertale i anden runde.

Sonja Albrink (CD):

Hele det samlede lovkompleks går ud på at understrege det, som vi i CD har kaldt op på pinden-princippet, dvs. at det sociale system ikke må fastholde folk i en passiv, offentlig forsørgelse, hvis det overhovedet på nogen måde kan lade sig gøre ved aktivering, revalidering eller noget andet at få dem i gang.

Nu skal alle aktiveres. Det er et godt princip i sig selv, men vi advarer dog også imod at være så nidkær i bestræbelserne på at understrege den enkeltes personlige ansvar og noget for noget-holdningen, at man risikerer at smide barnet ud med badevandet.

Pensionssystemet må ikke blive en holdeplads for unge mennesker, som man godt kunne få i gang med en forstærket indsats. Det ville allerede af menneskelige grunde være helt forkert. Men førtidspensionen må samtidig være en løsning, der er adgang til for mennesker, som ikke har ret mange andre muligheder; der må være grænser for, hvor ihærdigt man skal gå til værks, før samfundet betaler en beskeden løn som kompensation for de udfoldelsesmuligheder, de er blevet berøvet.

Spørger man de handicappede, er der jo ingen tvivl. De ønsker bare at kunne få tilknytning til arbejdsmarkedet. De ser også positivt på skånejob med løntilskud, der kan være den eneste vej til det eftertragtede job, men hvor skal de mange job komme fra, og hvordan sikrer man forsørgelsesgrundlaget?

Ideen om en skånejobfond, hvor virksomhederne tvinges til at bidrage, har været luftet. Den tager vi i CD klart afstand fra. Man skal ikke ødelægge virksomhedernes vilje til at tage et medansvar for mennesker, der ikke kan yde en arbejdsindsats i fuldt omfang. Virksomhederne vil faktisk godt, og man kan se i den nye undersøgelse fra Socialforskningsinstituttet, at der er mange flere end de 6.000 registrerede skånejob. Det offentlige kunne til gengæld gøre mere ud af at give støtte til arbejdspladsindretning og særlige hjælpemidler m.m., så også flere af de mindre virksomheder kommer med, og for den, der har jobbet, er det i hvert fald en ganske anden situation at være ansat på lige fod med kollegerne frem for at få etiketten løntilskudsjob hæftet på sig.

Selv om det er arbejdsministerens område, burde man nok også overveje at indrette dagpengereglerne, så de giver bedre dækning for folk i aftalte skånejob på deltid. Hvis en handicappets arbejdsindsats nu svarer til 100 pct.s udnyttelse af erhvervsevnen, burde vedkommende så ikke også kunne være fuldtidsforsikret i sin a-kasse? Jeg spørger bare. Og hvad nu, hvis personer i skånejob med løntilskud bliver afskedigede og skal vente på et nyt, egnet skånejob, og der måske ikke kan findes et sådant, hvad så? Risikerer de pågældende at skulle gå på livsvarig kontanthjælp?

Med mennesker med fuld arbejdsevne i den erhvervsaktive alder er det en ganske anden sag. De skal hurtigst muligt i arbejde igen, hvis der er job at få, og her har samspilsproblemet med den offentlige forsørgelse og den løn, der tilbydes, været en af barriererne. Det kan tit ikke betale sig at tage job. Det har vi også diskuteret i dag, hvor andre ordførere er kommet ind på det; derfor havde vi i CD gerne set en samlet reform, hvor der blev ryddet op i nogle af de regler. Udgangspunktet burde være en god social grundydelse, der var ens for alle, og med tre enkle moduler oveni, der tog højde for børn, bolig og helbred.

De store forenklinger er det i hvert fald ikke til at få øje på i forslagene. Lad mig bare nævne afsnittet i bemærkningerne til serviceloven om udskiftning af mere end ét sæt dæk og slanger på en kørestol. Men aktivlinjen er CD enige i, og vi har jo allerede foreslået at udvikle servicesektoren og indføre et beskæftigelsesfradrag i skattesystemet. Vi tror, det vil være en hovedvej til at skaffe flere job og få færre på passiv forsørgelse. Det afgørende er nemlig ikke, hvad

arbejdsgiveren betaler i løn, men at lønmodtageren sikrer sig så meget i lønningsposen efter skat, at det kan betale sig at arbejde.

Der foreslås en række opstramninger i kontanthjælpen, som vi i CD er enige i. Vi tager dog afstand fra at lade opsparing i kapitalpension indgå i beregningen.

Hele aktiveringsindsatsen bygger på effektivisering af vejledning, visitation og opfølgning; men hvad vil det betyde for sagsbehandlingen og medføre af ekstra papirarbejde, når man skal aktivere mennesker med problemer ud over ledigheden og man samtidig ved, at antallet af velfungerende kontanthjælpsmodtagere falder? Det må dog stille større krav til indsatsen, og dermed vil det også blive dyrere. De samlede økonomiske virkninger af forslagene virker lidt luftige, så jeg er spændt på, hvordan de senere forhandlinger med de kommunale parter vil forløbe.

For CD er det generelle problem i forslagene om en fortsat decentralisering, at når man ser på problemerne på hjemmehjælpsområdet, for bare at nævne et eksempel, skræmmer sporene. Der er brug for bedre retsgarantier og klagemuligheder, men forslagene gør meget mere ud af at sikre kommunernes suverænitæt end at indskærpe kommunerne deres ansvar i omsorgen for de allersvageste grupper.

Selv om forsyningsansvaret præciseres for både kommuner og amter, giver det jo ingen garanti for, hvad man rundt omkring lægger i ordene »i nødvendigt omfang«. Der sker meget godt i en række kommuner, men hvor er garantien for, at de sindslidende f.eks. aldrig mere risikerer at blive svingdørspatienter? Hvordan kan der sættes en stopper for kassetænkning, og hvordan kan der lægges pres på kommunerne for at få etableret de botilbud, der mangler?

På samme måde med de demente: Hvor omtales de afskærmede boenheder? Hospicetanken jeg synes CD gerne set medtaget i serviceloven. Jeg synes ikke, det kan være rigtigt, at der i en ny bistandslov med så mange ord ikke er mere plads til omsorgen for de allermest sårbare grupper. Der er ganske vist en ny ledsagerordning, men den gælder kun, hvis man er under de magiske 67 år og ikke er sindslidende. Og hvorfor nu det? Jo, det siges, at det kræver meget indsigt og træning, men så må jeg spørge: Hvor er logikken henne, når CD ikke har kunnet få opfyldt sit ønske om en ordentlig uddannelse af personale til kontaktpersonordningen for sindslidende?

Jeg vil blive lidt ved decentraliseringen, hvor bemærkningerne indlysende rigtigt siger, at opgaver, der er rettet mod en større befolkningsgruppe, skal placeres i amterne, bl.a. af hensyn til ekspertisen. Af samme grund overføres der kompetence til amterne vedrørende visse hjælpemidler, men samtidig bruges der megen energi på at afskaffe de statslige konsullenter. Men de handicappede selv beder om, at den statslige ordning bevares. Den er de trygge ved, og jeg synes rent ud sagt, at man skal lade være med at decentrere for decentraliseringens egen skyld, for hvem skulle det gavne? Udlægningen til amterne af den fulde kompetence på førtidspensionsområdet er vi også betænkelige ved i CD.

Lovforslaget om social administration er i sig selv et fremskridt, og det ser flot ud med alle symbolerne på forbedring i sagsbehandlingen med god dialog, hensynsfuld behandling osv. Men hvad ændres konkret? Det har jeg faktisk lidt svært ved at forstå. Så er den lille pensionsreform anderledes kontant formuleret, og jeg håber, man vil være i stand til at administrere hensynsfuldt efter de regler.

CD er enige i mange af de hensigter, der ligger i lovpakken, men det er jo umuligt at lufter meget andet end nogle positive holdninger med den taletid, vi har. Vi vil selvfølgelig tage konstruktiv del i det videre arbejde, og det må tage sin tid. Et overordnet mål må være, at de nye love bliver så enkle og klare som muligt. Den sociale lovgivning skal ikke være et redskab for de dygtige, der kan finde ud af det, og de sociale forvaltninger skal ikke drukne i så meget papirarbejde, at der ikke bliver tid til den egentlige sociale indsats på de steder, hvor behovet er størst.

Pia Kjærsgaard (DF):

Dansk Folkeparti er ligesom de øvrige partier generelt positive over for forslagene. Det ser ud, som om mange partier kan stemme for dem i den sidste ende, måske med lidt op- og nedjusteringer på forskellig vis. Dansk Folkeparti mener i øvrigt, at det ikke er så galt, at forslagene behandles nu her i Folketingssalen, hvor alle partier kan få en åben debat, i stedet for at udvalgte partier sidder ovre i ministeriet og forhandler et forlig igennem, som de andre partier blot kan sige ja eller nej til.

Hjælpen til svage personer skal selvfølgelig afstemmes efter ansøgernes individuelle muligheder, og de menneskelige ressourcer skal

udnyttes bedst muligt. Det tror jeg egentlig langt de fleste mennesker har det allerbedst med, og sådan skal samfundet selvfølgelig også se på det. Det kan kun være en fordel for samfundet, hvis så mange som muligt kan blive i systemet og være med på arbejdsmarkedet.

Alle afgørelser skal træffes så hurtigt, det overhovedet er muligt, og det er godt, at alle muligheder bliver undersøgt, før der gives førtidspension, aktivering, behandling eller revalidering, for passiv forsørgelse skal undgås, så vidt det overhovedet kan lade sig gøre. Men til gengæld skal samfundet under ingen omstændigheder være nærigt over for dem, der bliver indstillet til førtidspension. Sådan skal det nemlig være: De, der har et behov, skal have det, de har brug for, fra det offentlige, og man skal være large.

Når der er gjort alt muligt for at hjælpe en person, men når vedkommende ikke kan komme tilbage på arbejdsmarkedet og skal på førtidspension, skal afgørelsen falde hurtigt, og det skal være en rimelig pension. På samme måde skal folk, der har behov for hjemmehjælp, naturligvis have denne ydelse fra samfundets side. Jeg er også enig i, at der skal være god adgang til at klage, for selvfølgelig skal der det. Men det allerbedste ville være, hvis man så i øjnene, at hjemmehjælp er noget, der skal gives, at den skal være god, og at den skal gives til dem, der har behov for det. Jeg synes egentlig, man taler for meget om klageadgang; det er, som om man ikke kan få systemet til at fungere, og det må dog være det optimale.

Dansk Folkeparti mener, det generelt er nogle gode forslag, der forhåbentlig kan forhindre, at mange bliver udstødt af samfundet. Jeg skal sige, at vi er positive over for forslagene og forventer at kunne tiltræde dem, og vi regner også med, at de – selv om arbejdet måske kommer til at tage temmelig lang tid – kan tiltrædes af et stort, bredt flertal i Folketinget.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Jeg synes, det har været en utrolig positiv debat, som endnu en gang har understreget et meget bredt socialpolitisk engagement blandt partiernes socialpolitiske ordførere. Vi har jo oplevet gang på gang, at trods de forskelle, der selvfølgelig er mellem partierne, har vi kunnet mødes i en socialpolitisk debat, hvor vi gerne vil etablere et fælles grundlag, selv om vi hver især kan have mere specifikke ønsker, alt efter hvilket parti vi nu engang tilhører.

Jeg skal ikke sige meget om selve processen, for det er der flere ordførere, der har gjort. Men for mig har det hele tiden været vigtigt, i hvert fald som udgangspunkt, at have et ikke særlig stort ambitionsniveau. Det er der selvfølgelig nogle, der kan skose mig for, og bl.a. hr. Villy Søvndal har trukket frem, at det er ærgerligt, oplægget ikke er mere ambitiøst. Men jeg mener, at i virkeligheden ligger det ambitiøse tit i de målsætninger, man stiller op, altså at man har nogle målsætninger for det samlede socialpolitiske arbejde og gradvis tager nogle skridt, der fører hen imod de mål.

Jeg er sikker på, at hvis vi havde forsøgt at gennemføre alle de ændringer af de sociale love, der er gennemført i de senere år, på én gang, kunne det hele være kuldsejlet, og vi var slet ikke kommet det stykke i retning af målet, vi er kommet nu med de forskellige ændringer: bedre regler for hjemløse og unge, ældreråd, klageråd og mange andre ændringer. Vi har trods alt bevæget os et langt stykke, og det er som et led i den proces, de fire lovforslag, vi i dag behandler, skal ses.

Efterhånden er det blevet til, at flere og flere begynder at kalde det en socialreform, og flere har sagt, at det er jo egentlig ganske store ændringer. Men jeg foretrækker altså, at der ud af det konkrete arbejde skal komme den vurdering, at man siger: Det her er faktisk noget, der flytter noget og betyder noget – frem for at begynde med nogle proklamationer, der kan vise sig at være tomme.

De overordnede holdninger, der lå bag det oprindelige initiativ til en revision af bistandsloven for et par år siden, hang først og fremmest sammen med et ønske om forenkling. Som det også er blevet sagt, er den bistandslov, vi har i dag, blevet noget af et kludetæppe på grund af de mange ændringer, der er lavet gennem årene.

Der var også et ønske om at skille forsørgelsesydelsen ud fra de sociale serviceydelser, og det var egentlig for at indrette os efter den ændring af samfundet, hr. Villy Søvndal påpegede, nemlig at vi har levet med en ret stor arbejdsløshed gennem en del år. Dette faktum har også sat sit præg på dem, der i dag modtager kontanthjælp; i dag er der en stor del af de mennesker, der kun har ét problem, nemlig ledighed, og i virkeligheden gør vi dem en bjørnetjeneste, hvis vi behandler dem som sociale klienter og på den måde trækker dem længere ind i det sociale hjælpesystem.

På den baggrund kan man sige, at der er brug for at skille kontanthjælpen ud og kæde den sammen med lov om kommunal aktivering i én fælles lov om de ydelser, man får, og det, man skal yde til gengæld. Her vil jeg godt lige sige, at når vi snakker om de rettigheder og pligter, kontanthjælpsmodtagere har, må vi ikke glemme, at det, at man får en bestemt kontanthjælp, er en rettighed. Man har ret til et givet beløb i den og den situation, og det er faktisk en meget vigtig ret, som måske er karakteristisk for det fastforankrede velfærdssamfund, vi har: Vi tager det for noget så givet, at vi ikke engang tæller det med blandt rettighederne, men der er bestemt mange andre lande, hvor man ville gøre det i.

Et tredje argument for en revision var, at der efter min mening var behov for at få nyskrevet loven med udgangspunkt i de holdninger, der har ligget til grund for mange af de andre ændringer, vi har gennemført. Flere har bl.a. talt om, at der skal lægges større vægt på at hjælpe de virkelig svage grupper. Nu er det jo sådan, at vi har ændret bistandsloven en hel del gange de senere år, bl.a. reglerne om anbringelse af børn, reglerne for hjemløse, ældre sindslidende og reglerne om tilbud til sindslidende. De dele af bistandsloven skal vi selvfølgelig ikke lave om én gang til; i dag handler arbejdet tværtimod om at få den lov til at virke og få kommunerne til at føre det, der står i loven, ud i livet. Det er tiltrængt at få de holdninger, der har ligget til grund for det socialpolitiske arbejde, til i højere grad at præge hele lovgivningen.

En af de ting, der især er blevet lagt vægt på – i hvert fald i lov om aktiv socialpolitik og lov om retssikkerhed og administration – er den tidlige indsats, altså at man sætter ind på et tidligt tidspunkt for at forebygge, at folk havner i passiv forsørgelse. I den sammenhæng er det en vigtig grundholdning, at vi skal bevæge os væk fra en passiv pengehjælp til en mere aktiv hjælp ud fra den betragtning, at vi i dag kan se, at hvis vi skal hjælpe folk ud af passiv forsørgelse, er det andet end penge, der skal til. Det er en anden form for indsats, ikke bare aktivering, men i høj grad også behandling og revalidering.

Fru Sonja Albrink spørger: Hvad er der egentlig konkret ændret i administrationsloven? Det er faktisk en meget vigtig ændring, at der her er lagt op til en tidlig, helhedsorienteret indsats, og at kommunerne nu får pligt til at tage fat om de borgere, der er på offentlig forsørgelse efter en af de sociale love, og undersøge, hvad

der skal til for at hjælpe dem ud af den situation, de befinder sig i. Det er i virkeligheden en meget vigtig del af den retssikkerhed, der ligger i lovgivningen. Det er en videreopfølgning af ændringen af sygedagpengeloven, som Folketinget vedtog i enighed i december måned, og nu udbreder vi i virkeligheden den tankegang, der lå bag ændringen af sygedagpengeloven, til hele den sociale lovgivning. Hvis jeg skulle pege på andre af de grundholdninger, som præger de lovforslag, vi behandler i dag, er det også det, at brugerne i højere grad skal inddrages, at man i højere grad skal lytte til dem og tage dem med på råd, og at tilbudene i højere grad skal tilpasses individuelt.

Hr. Villy Søvnald spurgte på et tidspunkt, hvad der egentlig er i lovforslagene, der tilgode-se eller forbedrer situationen for de svagtstillede. Der er i hvert fald en lang række opstramninger af de regler, der drejer sig om børn, der skal anbringes uden for hjemmet. Jeg betragter det selv som noget meget vigtigt at gøre det klart for kommunerne, hvad det er for krav, der ligger i de regelsæt, og jeg tror, det er en meget vigtig præcisering.

Det er også vigtigt for mig, at vi har fået lavet en række formålsparagraffer i serviceloven, hvor vi netop forsøger at give en beskrivelse af den helhedsorienterede indsats, der skal til for at hjælpe dem, der er i en mere omfattende social klemme. Man kan sige, at de individuelt tilpassede tilbud også er en måde at hjælpe de svagtstillede på. En større del af brugerne inddrages i højere grad, og en tidligere indsats skulle meget gerne forebygges, at flere mennesker havner i en alvorlig klemme.

Jeg vil godt lige minde om de høringssvar, der er kommet fra dem, der arbejder med de hjemløse, altså lederne på § 105-institutionerne. Høringssvarene fra Sundholm og andre steder går ud på, at de er meget glade for de regler, vi indførte i fællesskab i 1994-95, tror jeg det var. Man er meget glad for, at de regler bliver videreført og er blevet tydeliggjort og på nogle punkter forbedret. Med hensyn til udslningsboliger er der f.eks. ikke længere en begrænsning på 6 måneder; der er ingen fast tidsbegrænsning. Jeg føler, at man bakker op om de regelsæt, vi har her, men det er rigtigt, at vi stadig skal blive bedre til at få dem ført ud i livet og sørge for, at de også bliver brugt ude i kommunerne.

Jeg vil ikke gå ind på de forskellige ønsker, de forskellige partiers ordførere har fremført. Det

er klart, at der vil være en række forskellige ønsker, som for nogles vedkommende vil være specielle for et enkelt parti, mens to eller tre partier kan være fælles om andre. Men jeg synes, det er vigtigt at holde fast i, at der på tværs af de særlige ønsker, de enkelte partier har fremført, er visse ønsker, som går igen, og jeg har noteret fire ting, jeg vil trække frem.

Der er for det første ønsket om den størst mulige forenkling, og det er noget, jeg kun kan skrive under på. Men vi er jo tit i klemme i den sociale lovgivning, fordi vi kan vælge på den ene side at gøre tingene så målrettede som muligt mod de enkelte grupper og deres behov og på den anden side lave en forenkling, som jo tit går ud over muligheden for at lave individuelt tilpassede regler og tilbud. Men der er i hvert fald et fælles ønske om den størst mulige forenkling.

Det andet ønske, jeg har noteret, er vedrørende retssikkerheden. Man kan sige, det er et forsøg på at finde ud af, hvordan vi kan tage hensyn til den decentralisering, som ingen for alvor ønsker at anfægte, og den diskussion har vi jo haft mange gange her i salen. Men hvordan skal vi sikre, at denne decentralisering ikke medfører en vilkårlighed for borgerne og en manglende sikkerhed for, hvilke tilbud der skal gives? Det er ikke så enkelt endda at finde ud af, hvordan man konkret kan forbedre retssikkerheden og sikkerheden for, at der gives de tilbud, der skal gives, for vi står jo med det problem, at det er meget svært at beskrive målgrupperne for de enkelte tilbud.

Man kan godt gøre det, at man bliver mere præcis i sin beskrivelse af tilbudene, og det er f.eks. det, vi har gjort, når det drejer sig om de tilbud, der skal gives til børn, der skal anbringes uden for hjemmet, og de involverede forældre; her kan man godt beskrive karakteren af tilbudene mere præcist. Men det er jo svært at give en meget præcis beskrivelse af, hvilke omstændigheder den borger skal være i, som skal have et bestemt tilbud stillet til rådighed. Hvilken form for narkoman skal man være for at få en bestemt type tilbud? Hvilken form for sindslidende skal man være for at få en bestemt type tilbud?

Jeg tror egentlig, at alle partier i Folketinget meget gerne ville gå længere i retning af at sikre, at borgerne fik de tilbud, der faktisk passede til de problemer og behov, de har; men det kan være temmelig svært at beskrive mere præcist i loven, end det allerede er sket. Der er forskellige

muligheder. Man kunne f.eks. se lidt på formålsbestemmelserne, og der er andre muligheder, som jeg ikke skal tage hul på her, men som jeg regner med vi kan bruge de kommende uger til at diskutere.

Det tredje punkt, jeg har skrevet ned som noget, jeg oplever som et fælles ønske, er en forstærket indsats for det frivillige sociale arbejde. Her er jeg også selv interesseret i at undersøge, hvordan vi kan sørge for, at de frivillige bliver inddraget i arbejdet, og hvordan deres ressourcer kan udnyttes, uden at de får et større ansvar læsset over på deres skuldre.

Endelig som det fjerde ønskes en bedre indsats for de svagtstillede grupper, altså noget, jeg allerede har sagt noget om: Hvordan kan vi sørge for, at de mennesker, som er havnet i alvorlige sociale problemer, faktisk også får en mulighed for at komme ud af de problemer med nogle af de tilbud, vi stiller til deres rådighed?

Alt dette synes jeg egentlig er et godt udgangspunkt for de kommende ugers forhandlinger og diskussioner i Socialudvalget og for forskellige former for kontakter. Jeg ser frem til, at der nok skulle være mulighed for, at vi kan enes og finde sammen i et bredt politisk flertal om de sociallovsforslag, vi behandler i dag. Der vil stadig være forskelle mellem partierne, men vi har alle sammen et grundlæggende godt udgangspunkt at arbejde ud fra.

Villy Søvnald (SF):

Jeg kvitterer for et fordrageligt oplæg fra socialministerens side, men jeg er nødt til at gå lidt tættere på et par punkter, fordi jeg i virkeligheden mener, opgaven er lettere, end det blev lagt frem.

Det ene punkt er diskussionen om retssikkerhed, hvor ministeren siger: Jamen hvis vi taler om retssikkerhed, er vi nødt til at lave nogle meget kantede regler, der siger, at hvis man er så og så meget misbruger, skal man have så og så meget hjælp, er man sindslidende, skal man have så og så meget hjælp, og er man ældre, skal det være på samme måde. Det tror jeg ikke er klogt.

Jeg tror ikke, det er klogt at lave mindstertigheder, der skal gælde fra Vestervig til Vesterbro; jeg tror derimod, det er vigtigt at lægge nogle processuelle rettigheder ind, og det er jo det, vi har diskuteret hele vejen: Hvis den sindslidende ikke får et ordentligt tilbud og derfor bliver svingdørspatient, når vedkommende løber panden imod en mur i en eller anden

offentlig forvaltning, skal der være nogle, der vurderer, om det er en rimelig behandling, vedkommende tilbydes. Sandheden er jo, at vedkommende i dag på godt og ondt er overladt til den gode eller den dårlige kommune, og det er det forhold, vi skal tage fat på.

Det samme med narkomanerne: Hvis en narkoman er motiveret for behandling, men alligevel må erkende, at der ikke er nogen, der vil lytte til ham, og han ikke får nogen tilbud, må der være nogle, der er i stand til at kigge de offentlige systemer efter i sømmene og spørge: Var det et relevant tilbud?

Hvis man siger i Gentofte Kommune – som jo ikke er nogen specielt fattig kommune – at nu vil man ikke længere vende en sclerosepatient, som det fremgår af en af de historier, der har været fremme i dagspressen inden for de sidste 14 dage, er vedkommende på godt og ondt overladt til vurderingen i Gentofte Kommune. Kan vi leve med det, når vi vedtager en ny bistandslov? Eller skal det være sådan, at et uvildigt system, f.eks. embedslægeinstitutionen, kan gribe ind og vurdere, om det ud fra et fagligt lægeligt synspunkt er et rimeligt tilbud, der tilbydes vedkommende? Eller hvad med de kommuner, som vi har mødt stribevis af eksempler på på det sidste, hvor man på trods af ælde råd og på trods af klageråd indskrænker hjemmehjælpen drastisk? Der må da være nogle, som kan være et værn imod, at den slags sker, hvis vi vil efterlade os en bistandslov, der sikrer tingene bedre for de her grupper, end tilfældet er i dag.

Derfor bliver opgaven at finde en processuel sikkerhed, der gør, at de mest betrængte grupper i vores samfund får en bedre retssikkerhed, end de har i dag. Det gennemsyrende princip skal være – hvis vi i SF skal medvirke – at jo svagere grupper, der er tale om, desto mere har de behov for at blive udstyret med en ganske stærk retssikkerhed.

Jeg synes også, vi bør overveje, hvad der skal ske, når vi vedtager en lovgivning, som ikke bliver fulgt. Ministeren var i sit svar inde på anbringelsesområdet, hvor reglerne er strammet op, det kvitterer vi for i SF, og det har vi også noteret os. Men problemet er jo, at den 1. januar 1994, hvis jeg husker rigtigt, trådte der en lov i kraft, som sagde, at enhver kommune, der anbringer et barn uden for hjemmet, skal lave en handleplan. Der er lige afleveret en undersøgelse, der konkluderer, at tingene ikke står særlig smukt til, og derfor synes jeg, at en del af den

kommende diskussion må gå på: Hvad stiller vi op med de kommuner, der har lovet at gøre en indsats, de derefter ikke lever op til, selv om reglerne er beskrevet meget præcist i lovgivningen? Ellers er det jo lidt nytteløst at tage disse lange diskussioner.

Jeg vil runde af med at sige, at vores hovedkritik er stadig, at på de tunge områder synes vi, ambitionerne er for få. Socialministeren forsvarede det med, at det lå i målsætningerne, men vi vil godt gøre det mere konkret, så det bliver sværere at komme uden om, specielt når det gælder de underste lag i vores samfund. Det er dybt bekymrende, at verdens fjerderigeste samfund står i en situation, hvor de sociale problemer i bunden af samfundet er voksende. Jeg siger ikke, det er socialministerens skyld, for det ville ikke være pænt at sige det; men der er en tendens til den udvikling i samtlige samfund af samme type som Danmark, og hvis ikke vi som politikere er meget opmærksomme på at foretage os noget meget konkret over for de ting, når vi ikke de mål, vi gerne vil.

Man kunne sige det på den måde: Der står mange smukke lyriske bemærkninger i de nye lovforslag, men det, der bliver opgaven, er at konkretisere lyrikken i en sådan grad, at den også får praktisk betydning.

Tom Behnke (FP):

Fremskridtspartiet kan naturligvis ikke være enig i alt, hvad hr. Villy Søvndal siger; men specielt den første del af hr. Villy Søvndals indlæg her i anden runde, altså om retssikkerheden, var jeg meget, meget enig i.

I mit første indlæg nåede jeg ikke at sige noget om forslaget om pensionerne, og derfor vil jeg her i anden runde tage fat i lovforslag nr. L 231 om pensionsordningerne. Det er, har altid været og vil altid være et princip, vi går ind for i Fremskridtspartiet, at folkepensionen skal være ensartet, uanset indtægt og formueforhold i øvrigt, så man også på den måde animerer til, at folk sparer lidt op til deres ældre dage.

Vi er meget enig i det, der sker med lovforslaget, nemlig at den fulde kompetence bliver lagt ud til kommunerne, så kommunerne får mulighed for at vurdere, hvad der er den rigtige pension til den enkelte person i alle førtidspensionssager. Men vi synes også, at det i den sammenhæng ville være relevant, at man lagde større vægt på de faglige udtalelser, der foreligger, når en person har været gennem et hav af undersøgelser. Jeg synes, vi gang på gang ser

eksempler som dette: En person har været til 4-5-6-7 forskellige lægeundersøgelser og andre undersøgelser, hvorefter man sidder i den pågældende myndighed og skal vurdere, hvor meget vedkommende skal have i pension. Selv om der står i alle papirerne, at vedkommende er 100 pct. uarbejdsdygtig, kan man sidde bag et skrivebord uden at have set ansøgeren og uden at kende sagen i øvrigt; det eneste, man kan forholde sig til, er en stribe papirer, hvor der alle steder står »100 pct. uarbejdsdygtig«. Men så sidder disse kloge mennesker og siger: Nej, vi synes altså, vedkommende kun er 50 pct. uarbejdsdygtig. Jeg kan overhovedet ikke forstå, hvordan nogle mennesker kan sidde bag et skrivebord og komme frem til den konklusion.

Med hensyn til at der skal være ensartethed, har jeg lidt på fornemmelsen, at det svar, jeg fik fra socialministeren for en måneds tid siden, gik på, at antallet af dem, der kommer på højeste førtidspension, ikke måtte blive for højt. Hvis det er sådan noget, der ligger til grund, synes jeg, det er uhyggeligt. Sagen må være, at det er de faglige udtalelser, der ligger til grund for, hvilken førtidspension man giver vedkommende.

Så synes jeg i øvrigt, det ville være bedre, at man i stedet for at give efterløn, i stedet for at fokusere så meget på efterløn til personer, hvoraf en stor del for så vidt jo er arbejdsdygtige endnu, så gjorde det, at man gav lettere adgang til førtidspension, jo ældre personen er. Jo højere man er nået op i årene, jo nemmere skulle det være at trække sig helt eller delvis tilbage, hvis man ikke længere kan følge med i tempoet på arbejdsmarkedet.

Så synes jeg også, det er væsentligt at få påpeget det, der står i forslagets skriftlige fremsættelse: at en sag om førtidspension først kan påbegyndes, når alle relevante aktiverings-, revaliderings- og behandlingsmæssige samt andre foranstaltninger, der kan forbedre erhvervsvevnen, har været afprøvet og erhvervsvevnen ikke varigt kan forbedres.

Det kan være meget godt for en stor gruppe, men der er også en gruppe, vil jeg sige til socialministeren, som er så dårligt kørende, at de end ikke kan holde ud at være med til en afprøvning af deres arbejdsevne, og det er ikke rimeligt, at de skal det.

Jeg har fået henvendelse fra en, som har så store rygsmærter, at vedkommende end ikke kunne tage transporten ned og være med til en afprøvning af arbejdsevnen, og alligevel fast-

holdt man fra kommunens side, at pensions-sagen kunne ikke afgøres, før en afprøvning af erhvervsevnen var bragt til ende.

Jeg kan ikke forstå, at man skal pine og plage mennesker, som helt objektivt set ikke kan arbejde mere, ikke har nogen erhvervsevne tilbage. Hvorfor skal man pine og plage dem og bruge masser, ja, millioner af offentlige skatteyderkroner på at gennemføre nogle test, nogle afprøvninger af erhvervsevnen, når man alligevel ved, hvad resultatet bliver?

Jeg synes også, det er væsentligt, når vi taler om muligheden for enten komme ud og blive revalideret og måske endda få et skånejob, at der står: *eller* at vedkommende får tilkendt en førtidspension. Jeg synes, at ministeren i højere grad burde understrege i forslaget her, det burde være en overskrift i forslaget, at kombinationen bør også være til stede, altså det, at man deltids er i skånejob og deltids er på førtidspension. Den ordning er heldigvis med i det nuværende forslag. Så vidt jeg husker, var den ikke med i den første udgave, ministeren lavede. Det er heldigvis med her, men jeg synes, det skal understreges og udbygges.

Lad mig også sige med hensyn til den aktive socialpolitik, som jeg ikke nåede at blive helt færdig med, at det, jeg synes er lidt kedeligt omkring den aktive socialpolitik, først og fremmest er det, der fremgår af dette forslag, men som også fremgår af nogle af de andre forslag. Der er simpelt hen en paragraf, der lyder:

»Enhver, der opholder sig lovligt her i landet, har ret til hjælp efter denne lov.«

Ikke fordi vi skal til at tage en stor udlændingepolitisk debat her, det vil være forkert at gøre i forbindelse med det her, men når det nu står her, synes jeg også, det skal påpeges. Det er en af de ting, som vi i Fremskridtspartiet i hvert fald ikke kan være med til. For os at se må dette være en lovgivning, som er lavet målrettet mod den danske befolkning, og hvis man så ønsker nogle særlige regler, der gælder for udlændinge, er det fint nok for os.

Men nu må vi se, hvad den videre behandling går ud på. Der er jo blevet inviteret til forhandlinger, men jeg kunne forstå på den socialdemokratiske ordfører, at Fremskridtspartiet ikke var særlig velkomment, fordi vi er det eneste ansvarlige parti i Folketinget.

Det er desværre ærgerligt, at ansvarlige partier ikke må være med til de videre forhandlinger, men nu må vi se, hvor langt det går. Socialministeren har jo også, så vidt jeg husker, udtalt, at

det ikke er sikkert, at forslagene bliver vedtaget i denne samling.

Bruno Jerup (EL):

Ja, jeg mangler nogle elementer i forhold til de fire love, som jeg vil prøve at gå videre med nu.

Bl.a. i forhold til lov om social service er der et vigtigt punkt, der handler om institutionsbegrebet. Vi er sådan set enige i den tanke, at man ikke holder fast i institutionen som det eneste bærende, og at det er godt, at man i højere grad går væk fra institutionaliseringen.

Men der er et problem – det er også noget, vi har påpeget over for ministeren ved forskellige lejligheder – og det er jo lige præcis det, at man taler om boformer, hvor de personer, som indgår, og som er personer med vidtgående psykiske og måske fysiske handicap, skal ud sammen med andre stærke brugere af denne servicelov og tilkæmpe sig forskellig støtte i forhold til at skaffe sig bolig, pædagogisk støtte, genoptræning, pleje, undervisning, beskæftigelse osv.

Det vil sige, at man har en gruppe, som er ekstremt svag, som i virkeligheden skal til at kæmpe på lige fod med nogle andre i forhold til denne lov.

Og dér mener vi, at det institutionsbegreb, hvor man trods alt tænker på institutionen også som en demokratisk ramme, der i en vis forstand sikrer nogle fælles værdier, nogle forskellige ressourcer til de personer, der bor i dem, godt kan have en vis betydning, have en afgørende betydning for disse meget svage grupper. Det synes vi vi skal arbejde lidt mere med i lovgivningsarbejdet.

Så til lovforslaget om en aktiv socialpolitik. Jeg må sige, at andelen af folk i arbejde jo har været nogenlunde stabilt i de sidste 30-40 år, ja, faktisk har andelen af erhvervsaktive ud af den totale befolkning været den samme de sidste 100 år. Det nye har været, at antallet af personer, der stiller sig til rådighed for arbejdsmarkedet, har været stigende. Det har synliggjort, at arbejdsmarkedet ikke står til rådighed for dem.

Forsørgelsesmønstrene har ændret sig. Andelen af personer, der forsørges af de beskæftigede, har været relativt konstant. Forsørgelsen er blot flyttet fra familien til det offentlige. Det er efter vores opfattelse ikke nogen dårlig udvikling, fordi det betyder en mere retfærdig udligning af udgifterne til forsørgelse, og det fjerner et af de undertrykkelseselementer, der lå i den tidligere familiestruktur. Det betragter vi som et gode.

Siden starten af 1990'erne har der været meget fokus på de borgere, som er arbejdsløse, og som henter deres forsørgelse enten via lov om social bistand eller arbejdsløshedsforsikringen. Der er opbygget en myte om den gruppe af borgere, men sagen er, at alle undersøgelser viser, at de arbejdsløse gerne vil arbejde, og at der selv blandt folk på bistandshjælp, som har været uden for arbejdsmarkedet i meget lang tid, er et massivt ønske om arbejde. Men problemet er, at der ikke står arbejde til rådighed for denne gruppe borgere, som for en dels vedkommende er blevet skubbet helt ud af arbejdsmarkedet – altså af det reelle arbejdsmarked.

På trods af disse kendsgerninger har Folketingets svar været udviklingen af sicilianske aktiveringstilbud. Aktiveringssystemet har under den socialdemokratiske ledede regering udviklet sig til at omfatte alle grupper af ledige.

Det kan ofte være svært at gennemskue, hvad formålet med aktiveringen er. Er det at dæmpe forargelsen fra borgere, der betragter sig som skaffedyr, men som vel at mærke aldrig kunne drømme om at bytte tilværelse med de personer, de er forargede på? Eller er formålet at få udført samfundsvigtigt og nyttigt arbejde inden for f.eks. kultur- og socialområdet af underbetalt arbejdskraft uden normale fagrettlige rettigheder?

Det er udmærket, at samfundet – i dette tilfælde altså kommunerne – er forpligtet til at stille tilbud om uddannelse og beskæftigelse til rådighed for kontanthjælpsmodtagerne, men vi kan under ingen omstændigheder acceptere, at der er tale om sicilianske tilbud – tilbud, man ikke kan sige nej til. Tilbud, der er ordinært arbejde på ekstraordinære vilkår, der ikke indeholder almindelige bestemmelser, synes vi er for ringe. Vi lægger vægt på, at denne formulering af tilbud bliver et reelt tilbud, og tilbud er som bekendt noget, man kan sige nej til.

Hvis en kontanthjælpsmodtager tager imod et aktiveringstilbud, skal kommunen selvfølgelig have pligt til at udarbejde en handlingsplan i samarbejde med den aktiverede. Det lægger lovforslaget ikke op til. En sådan plan skal beskrive den aktiveredes mål i forhold til det ordinære uddannelses- og arbejdsmarked samt redegøre for, hvorfor aktiveringstilbudet vil gøre vejen til det ordinære system nemmere. På denne måde sikres, at aktiveringstilbudet får et reelt kvalificerende indhold.

Det er meget ofte tilfældet, at man som ledig får sin forsørgelse via bistandssystemet eller

dagpengesystemet. Derimod er der meget stor forskel på, hvor meget man får at leve for. Der må åbenbart i Danmark findes en ganske særlig slags butikker og boliger, som kun de under 25-årige kan benytte, og hvor alting er til halv pris. Jeg har ikke kunnet finde disse særlig billige steder. Jeg går ud fra, at det flertal, der har gennemført sultecirkulæret, kender dem.

Enhedslisten kan ikke acceptere, at nogle borgere skal have et lavere forsørgelsesgrundlag end det maksimale dagpengeniveau. Det er vores udgangspunkt. Vi vil derfor stille ændringsforslag om, at der kommer en sådan fælles sats til alle, og at individualprincippet også føres igennem i loven; det er muligt, at vi ikke får flertal for det, men det er vores hensigt.

Vi har haft en lang tradition i Danmark for at hjælpe folk, der på grund af fysiske, psykiske eller sociale problemer ikke er ligestillet med flertallet i forhold til arbejdsmarkedet med en uddannelse via revalideringsbestemmelserne. Revalidering er et godt forebyggende redskab, og det synes vi sådan set skulle være det gennemgående.

Der tales meget om skånejob for tiden. Det kan jeg desværre ikke nå at sige noget om nu. Vi er positive over for overvejelserne om at give muligheder for skånejob.

Det er også positivt i lovforslaget, at der bliver mulighed for at anke et aktiveringstilbud. Men vi er af den opfattelse, at det skal være med opsættende virkning.

Jeg har tidligere udtalt mig om det sidste lovforslag, L 231. Vi er lidt tvivlende over for, om det er positivt i alle henseender.

Socialministeren (Karen Jespersen):

Den anden ordførerrunde gav mig lige anledning til at sige en lille smule om førtidspensionen. Der var også en enkelt misforståelse, jeg ikke fik rettet i første omgang.

I første runde talte hr. Bruno Jerup om en bekymring for, at de ændringer, der ligger i L 231, lov om social pension, skulle betyde, at nogle, der egentlig var berettiget til pension, kunne blive tvunget ud i et skånejob. Sådan forstod jeg hr. Bruno Jerups bekymring.

Det er under ingen omstændigheder tilfældet. Kriterierne for, hvornår man har ret til en pension, er ikke ændret i loven, men det, der er hele tankegangen, er, at man så vidt muligt skal sikre, at dér, hvor man kan forebygge, at en situation udvikler sig til, at man havner på en førtidspension, skal man forebygge det.

At der så er nogle formuleringer, der kan misforstås, er noget, vi kan diskutere i udvalget, også under den tekniske gennemgang, vi skal have i morgen.

Dette er også et svar til hr. Tom Behnke; jeg vil sige helt generelt, at den fremgangsmåde, der er lagt op til i lovforslaget, i virkeligheden skulle om ikke løse totalt, så dog begrænse nogle af de problemer, der er i dag, hvor man oplever, at man først har været igennem et langt forløb med mange lægeerklæringer osv., osv.; så er man endelig fremme, og så oplever man, at man bliver stillet ansigt til ansigt med en helt anden vurdering end den, man ellers har oplevet i de instanser, man har været i kontakt med.

Meget kort sagt er det, der er lagt op til her, en helhedsvurdering, hvor kommunen jo er med inde hele tiden, og hvor man derfor ikke får de spring, borgeren nogle gange oplever i vurderingen af den, der søger om en førtidspension, og hvor det, der gerne skulle være borgernes oplevelse, var, at man fik nogle muligheder afprøvet, og hvor man så finder frem til, at pension så egentlig kun er den mulighed, der er tilbage.

Jeg er enig i, man kan opleve nogle situationer, hvor mennesker, der egentlig har så nedsat erhvervsevne, at man skulle tro, at en pension var nærliggende, oplever, at de bliver sendt gennem diverse afprøvninger af deres erhvervsevne, og det er i hvert fald ikke meningen, at den tendens skal understøttes her.

I det omfang aktivering, revalidering, afprøvning af arbejdsevne kommer ind, skulle det meget gerne være på et tidligere tidspunkt for at forhindre et meget langt passivt forløb, der betyder, at mennesker, der ikke behøvede at havne på en førtidspension, så havner der takket være det passive forløb.

Men som sagt skal lovforslaget her egentlig tage højde for noget af den kritik, der har været af systemet, sådan som det fungerer i dag.

(Kort bemærkning).

Bruno Jerup (EL):

Det er kort til socialministeren.

Nu er det selvfølgelig klart, at det kan være svært at vurdere, hvordan kommunerne vil opføre sig på grundlag af dette her lovforslag. Der har tidligere i dag været refereret til, at de 28 kommuner, der har haft denne tilkendelseskompetence, har opført sig pænt, har nogle sagt, og meget bedre end andre.

Men sagen er jo, at der i dette lovforslag også er en ændring af refusionsreglerne. Hvis man kobler de to ting sammen, kunne det godt give et helt andet adfærdsmønster fra kommunernes side end det, man har set for de 28 forsøgskommuner. Det kunne jeg i hvert fald godt stille op som et muligt scenarium.

Derfor tror jeg i hvert fald, at det er vigtigt, hvis man går ind og siger, at kommunerne skal have den fulde tilkendelseskompetence, at man så prøver at vurdere noget af det, som jeg også tidligere har nævnt i nogle af de andre sammenhænge, nemlig behovet for en faglig revision, altså en løbende faglig revision eller en praksiskoordinering; det er måske en vej at gå.

Spørgsmålet er, om der sker det, som jeg nævnte i starten her i dag, at det ligesom fører til, at man skubber nogle over i nogle andre ting. Jamen det må man jo tro, når man læser bemærkningerne, for man forventer faktisk, at der sker et fald i antallet af førtidspensionister, så nogen må jo forsvinde ud af systemet. Men vi må tale om det i udvalget og via spørgsmål til ministeren finde ud af, hvad der ligger i det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

15) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 122:

Forslag til folketingsbeslutning om udsættelse af indleveringsfristen for selvangivelser for indkomståret 1996.

Af Kristian Thulesen Dahl (DF) m.fl.
(Fremsat 16/4 97).